

Шулъэгъуныгъэм имэфэкI

Илъэс къэс мэзаем и 14-м шIу зэрэлъэгъухэрэм (День святого Валентина) я Мафэ хагъэунэфыкIы. НыбжыкIэхэм язэфыщытыкIэ кызылIотыкIырэ гушыIэхэр откыткэхэм ате-тхагъэху агу зыфакIорэм аратых. Шулъэгъуныгъэм и Мафэ тамыгъэу фэхьугъэр гум исурэт ары.

Мы мафэр зэрэдунаеу шы-хагъэунэфыкIы, ау Урысыем бэшагъэп шагъэмэфэкIэу зы-щырагъэжыгъэр. НэмыкI цыф-лъэпкхэм афэдэу ар адыгэ-хэми кяхэхьагъ, ащ ехьулIэу концертхэр къатых, шIу зэрэ-лъэгъухэрэр зэфэгущIох. Мы мафэр хагъэунэфыкIы зыкIэ-хьугъэм къэбар гухэкIэу пы-льыр зэкIэми ашIэрэп ыкIи ар зэфэшхьафэу зэтыралотыкIы.

Тхыдэм кызырэрэцилорэмкIэ, лIэшIэгъу 16-кIэ узэкIэлэбжэмэ, Италием икIалэу Терни шIэныгъэлэжъэу, дин пащэу Валентин шыпсэуштыгъ. Рим ипачыхьагъэу ЯтIонэрэ Клав-дий идзэхэм ахэт кIалэхэм къащэн фимытхэу унашъо кы-дигъэкIыгъагъ. Унагъор, бзы-льфыгъэхэр, сабийхэр лIыхэм заом пэрыоху кыащфэху-хэу ары еж зэрилоштыгъэр.

Ау Валентин шIу зэрэлъэгъу-хэрэ ныбжыкIэхэр гъэбы-льыгъэкIэ зэгущитхэху ригъэ-жыагъ. Зэфэгубжыгъэхэр зэ-ригъэшIужыштыгъэх, шульэ-гъуныгъэр кызылIотыкIырэ усэ-хэр афитхыштыгъ, фэлъэкIы-штымкIэ ишIуагъэ аригъэкIы-штыгъ. Ащ фэдэ Iофхэм зэ-рапылIым кыыхэкIыкIэ, Рим ипачыхьэ Валентин ыгу кьэб-гъагъ ыкIи ышхьэ паригъэ-упкIынэу унашъо ышIыгъ.

Анахь гугъэузыр Валентин хьапсым ипачэ ипшъашъэ шIу зэригъэгъуштыгъэр ары. Зау-кIыштыгъ уахътэр къэсынIэ зы мафэ илэу ишIульэгъу кызы-щырилIотыкIырэ тхыгъэ пшъа-шъэм кыфегъанэ ыкIи ычIэ-гъыкIэ ычIэ кIетхэжы. Вален-тин зауIым ыуж пшъашъэр тхыгъэм еджагъ. А мафэр 269-рэ илъэсым мэзаем и 14-м

тефагъ. Илъэс зауIэ текIыгъэу римскэ Папэу Геласиус мэ-заем и 14-р Валентин и Ма-фэу ыгъэнэфагъ. Ащ кыще-гъэжыагъэу шульэгъуныгъэ «ва-лентинкэхэр» атых.

Тиреспубликэ шыпсэурэ ныб-жыкIэхэм мы мафэм еплъы-кIэу фыряIэм зыщидгъэгъо-загъ.

Аминэт,

Илъэс 25-рэ ыныбжъ:

— Бэмэ мы мафэр агъэ-

мэфэкIырэп, ау сэ уасэ зилэ мэфэкIхэм ясатырэ хэсэгъэ-уцэ. Гугъэжыагъэу зэфыштыкIэ дахэу азыфагу илIыр джы-ри зэ кыыхагъэщыным мы мафэр фэлорышIэ. Сэри мэ-фэкIым сигуапэу сежэ.

Аслъан,

Илъэс 28-рэ ыныбжъ:

— Мэзаем и 14-р нэмыкI мафэхэм атеклэу слъытэрэп. Мыр бзыльфыгъэхэм нахь

хагъэунэфыкIэу кыысцэху. Адыгэхэм мыщ фэдэ мэфэкI ялагъэп.

Асыет,

Илъэс 17 ыныбжъ:

— Шулъэгъуныгъэм имэ-фэкI мафэ зэлэгъу пшъэшъэ-гъухэм тежэ. Хабзэ хьугъэу, тиеджэлэ чIэхьэгъу дэжэ мы мафэм къэмланэ тэгъэуцэ. Гу-фэбэныгъэ зэфыштыкIэ кIэлэ-еджакIохэм гушыIэ дахэхэр зы-тетхэгъэ откыткэхэр ащ ра-дзэх. Нэужым тхыгъэхэр кы-рахыжыкIы, зыфэгъэхьыгъэхэм альагъэлэсыжыкIы.

Сусанн,

Илъэс 35-рэ ыныбжъ:

— СиныбжыкIэгъум мы мафэр игъэкIотыгъэу тишъо-льыр шыагъэунэфыкIышты-гъэп. МэфэкI гъэнэфагъэу слъытэрэп ыкIи ащ сежэрэп. Ау мэзаем и 14-р аужырэ илъэсхэм нахь агъэмэфэкIэу аублагъ. Сэ хэсымыгъэунэ-фыкIы, мы мафэм ныбжы-кIэхэр чэфым зэрихьэхэу, къэагъэхэр алыгъэу урамым рыкIохэу зыслъэгъукIэ, си-гуапэу сяплъы.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнэй.

ГумэкIыгъо шъхьалэхэм ащыщ

Автотранспортыр ешъуагъэу зезыфэрэ води-тельхэу пшъэдэкIыж зэрагъэхьыгъэхэр ятIо-нэрэу кызагъэуцухэкIэ, уголовнэ Iоф къапа-гъэтэджен альэкIыштыгъэу хэбзэгъэуцугъэм кьэ-гъэнафэ.

Мы лъэныкъомкIэ Iофхэм язытет зыфэдэм, блэкIыгъэ илъэсым зэфэхьысыжъэу фэ-хьугъэхэм афэгъэхьыгъагъ ты-гъуасэ АР-м хэгъэу кIоцI Iоф-хэмкIэ и Министерствэ дозна-ниемкIэ иотдел ипачэу Шъэ-оцIыкIу Байзэт зэхищэгъэ бри-фингъыр.

2014-рэ илъэсым тыгъэгъа-зем и 31-м, Федеральнэ за-коныр заштагъэм кышыубла-гъэу ешъуагъэу зиправэхэр зы-лахыгъэ водителхэу автотран-спортыр зезыфэхэрэр кыыхэ-гъэщыгъэнхэм пае республикэ полицием икыулыкIушIэхэм пэ-шIорыгъэш Iофтхьабзэхэр зэ-хашэх, уголовнэ хэбзэгъэуцугъэм зэхьокIыныгъэу фэху-гъэхэм ахэр ашагъэгъуазэх ыкIи къэбарлIыгъэлэс амалхэр кы-

зыфагъэфедэхэзэ, мэкъэгъэу IофшIэнхэр цыфхэм адызэра-хьэх.

Полицием иполковникэу ШъэоцIыкIу Байзэт кызыри-луагъэмкIэ, сьд фэдиз Iоф-тхьабзэ зэхащэгъэми, ешъуа-гъэу машинэр зезыфэрэ во-дительхэм язекIуакIэ непэ гу-мэкIыгъо шъхьалэу къэнэжы. 2015-рэ илъэсым АР-м хэгъэу кIоцI IофхэмкIэ и Ми-нистерствэ ичIыплэ отделхэу дознаниемкIэ иподразделение икыулыкIушIэхэм мы лъэны-къомкIэ уголовнэ Iофи 198-рэ кызылэуахыгъ. Ащ шыщэу Iофи 153-р хыкумым фагъэ-хыгъ. Чыплэ органхэм ясле-довательхэм зэхэфынхэр за-ухым, уголовнэ Iоф 16 хыку-мым Iэклагъэхьагъ. Зэрэхъурэм-

кIэ, следовательхэм ыкIи доз-навательхэм мы лъэныкъомкIэ уголовнэ Iофи 169-рэ хыку-мым ратыгъ.

ГушыIэм пае, мы лъэныкъом-кIэ Мыекъуапэ уголовнэ Iоф 61-рэ (51-р хыкумым фагъэ-хыгъ), Мыекъопэ районым уголовнэ Iоф 23-рэ (19-р хы-кумым фагъэхыгъ), Джэдже районым уголовнэ Iоф 27-рэ (10-р хыкумым фагъэхыгъ), Красногвардейскэ районым мы

лъэныкъомкIэ уго-ловнэ Iоф 14 (12-р хыкумым фагъэ-хыгъ), Кошхьэблэ районым уголовнэ Iоф 12 (9-р хыку-мым фагъэхыгъ), АдыгэкIалэ уголов-нэ Iоф 21-рэ (19-р хыкумым фагъэ-хыгъ), Тэхьутэмы-кьое районым уго-ловнэ 38-рэ (32-р хыкумым фагъэ-хыгъ) къащызэлуа-хыгъэх.

2015-рэ илъэсэу икIыгъэм хыкумым иунашъокIэ мэзи 4-м кыщегъэжыагъэу илъэсым нэс хьапс нэбгыри 9-мэ аты-ральхьагъ. Ахэр Д. Красюко-выр, З. Апычыр (Мыекъуап), И. Стеценкэр, А. Кузнецовыр (Мыекъопэ район), И. Нэхаир (Теуцожь район), Э. Тумасовыр, К. Шъхьэбацэр (Джэдже рай-он), А. Мартовецкий (Красно-гвардейскэ район), А. Шъхьащэ-кьор (Тэхьутэмыкьое район).

Мы лъэныкъомкIэ шыIэ бзэ-джэшIэгъи 154-м шыщэу 15-р нэмыкI шъолъырхэм кыарыкIы-гъэхэм зэрахьагъэх. Дознани-ем икыулыкIушIэхэм Iофыр зэхафьфэ, ешъуагъэу къаубы-тыгъэм итранспорт Iахы. Мы уголовнэ Iофхэр прокуратурэм Iэклэмыхьэхэзэ, хэбзэгъэуцугъэр зыукуагъэхэм автомоби-лыр зэрамыгъэфедэщтыр кы-зылIотыкIырэ тхьапэ къарагъэ-тхызэ, автотранспортыр ара-тыжъэу кыыхэкIыгъ.

Дознавательхэм ыкIи сле-довательхэм зэхафыгъэ уго-ловнэ Iофхэм къаклэпыкIоу хэбзэгъэуцугъэр зыукохэрэм альэныкъокIэ пэшIорыгъэш Iоф-тхьабзэхэр зэхэщэгъэнхэ, бзэ-джэшIагъэхэм лъапсэу афэху-рэр гъэунэфыгъэн зэрэфаер зэрытхэгъэ тхьапэхэр кьоджэ псэуплэхэм япащэхэм, полици-ем иучастковэ уполномочен-нэхэм афагъэхьыгъэх.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

ТХЫЛЪЫКИ

Ижъырэ Шъачэ итхыдэхэр

Зэляшлэрэ сурэтышлэу Хъапышт Айсэм исурэтшыгъэхэмкIэ гъэкIэрэклагъэу ыкли тхыдэхэр кызыфигъэфедзэ ежъ зэхигъэуцогъэ тхыль-альбомыр урысыбзэкIэ 2015-рэ ильэсым Мыекъуапэ, ОАО-у «Полиграф-Юг» зыфиорэм, пчъагъэмкIэ 1500-рэ хъоу кышчытырадзагъ. Мыр ятIонэрэу кыдэкIыжъы.

«Предания древнего Сочи» зыфилоу А. Хъапыштыр зиавторыр нэр плэпихэу зэтэгъэпсыхагъ. Цыф Iэпэласэм иамал, ильэкI зэрэрихъылагъэр мыгъуащэу, купраузышъо джылым тхылым ыцIэ хъарыф фыжъ инхэмкIэ тетхагъ, ижъырэ адыгэ лъэпкъым исаугъэт лъаплэу испунэр хылушъо, къушъхэ лъапэм дэжъ щыт, адыгэ тхыпхэр а зэкIэми кIырыцэ дахэу къахъыжъы.

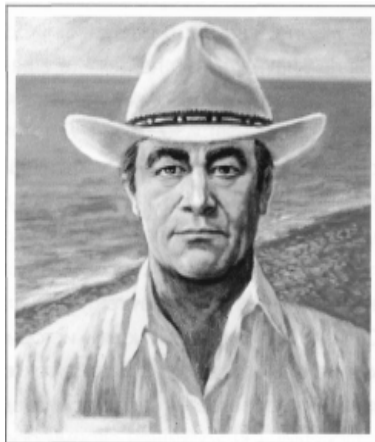
Лъэпкъ тхыдэхэр ыкли ахэм адитхэрэ сурэтхэр бэу тхылым кыдэхъагъэх. Хышъхэ хэри, сурэтхэри пчъагъэмкIэ 50 фэдиз зырыз мэхъух. Хылушъо шапсыгъэхэм ыкли зэкIэ ижъырэ адыгэхэм ядунэететкIагъэр, яцIыф шыкIагъэр, яшэн-хэбзагъэр, янамыс зэрашыщыгъэр кышчылоагъ. Плыгъэр, цIыфыгъэр зыщыщхэр, псэемыблэжыныгъэм лыгъэр кызырэхэкIырэр, шлушэныр лъэпкъым ишэнышумэ зэрашыщыгъэр, зэкъотныгъэм узэригъэпхэрэр, шлушэныр паемэ, цIыфыр машIоми зэрэпахъэрэр, хым щымыщыр кызырэхэхи-дзыжъырэм фэдэ хъазыр щысабэм щыIэныгъэм узэрэщарихъылэрэр тхылым кышчыгъэлъэгъуагъ. Шъхэлытэжыныгъэр, оц фэдэ цIыфым уемышъхъарыкIоныр, анахъышлу пшIошырэми уитласхэ ышIэн зэримыщыкIагъэр, щыIэныгъэр шъуабэу зэрэзэхэлъым фэдэ къабзэу цIыфхэри агукIи, ашъо-кли зэрэзэфэмыдэхэр ижъырэ адыгэ тхыдэхэр илэубыты-

плэхэу, сурэтхэри акIыгъужхэу, кытфызэхифыгъ Хъапышт Айсэм мы тхылымкIэ.

Ильэпкъ пае IофшIэгъэшхор — тхылыр зыгъэхъазырыгъэ Айсэм ехылагъэу гушыIэ къэплоныр мыщ дэжъым ищыкIагъэу сэлъытэ. Цыфэу зичыгу, зильэпкъ, зихэгъэгу, зыбзэ, зихабзэ гъунэнчъэу зикласэхэу, ежъ фэдабэмэ шлу афэзышIэмэ зышIоигъор ары мыщ фэдэ тхылыр кызылэкIэкIын зылъэкIыштыр.

Хъапышт Айсэр хылушъо Шапсыгъэм кышчыгъэу, щапIугъэу, щалэжыгъэу, непэ ежъ ышъхэклэ акъыл-амал къулаибэ зыгъотыгъэ гъэсагъ, сурэтышI Iэпэлас. Зэо ильэсхэм, 1942-м ПсышIопэ районым хэхъэрэ къуаджэу ШэхэкIэй кышчыгъэу. Ятэу Аслъанчэрые ыкIо цыкIу лъэ-

Тхылым иавтор-зэхигъэуцукIоу Хъапышт Айсэр.

гъуэ имыфагъэу заом щыфэхыгъ, яни уз Iаеи зэшлуитхыгъ. Айсэм инасыпти шыпху нахъыжъэу Джансэрае илагъ, ащ ыплIэу зэкIэ тегъэклагъэ хъугъэ, шынахъыкIэри ыплужыгъ.

Гулытэ ин ыкли сэнаушчыгъэ зыхэлъ кIалэм еджэныр кыфэпсынкIагъ. Къоджэ еджаплэр кызыеухым, Краснодар дэт еджэплэшхом ихудожественнэ графическэ факультет чIэхъагъ, къэлэмыи хэлъ кIуачIэр икIоу ащ щызэригъэшIагъ. Иапэрэ сурэтхэм къащыкIэдзэгъэу къэзыуцухъэрэ дунай дахэр къащырилотыкIэу регъажъэ. Адыгэм ищыIэныгъэ хэпхынхэу щымыт къушъхъэхэр, псыхъохэр, гъэхъунэхэр ыкли ежъ адыгэ лъэпкъым ынэпэшIыкI, илэдэбныгъ, илыгъ, ицIыфыгъ зымыгъэгупсэфэу игушысэ зылыгъхэр, исурэтхэми ащигъэччыгъэхэр. «Къушъхъэхэм ащыбжыхъ», «Бжыхъэ», «Къушъхъэ пейзаж» — джащ фэдэх иапэрэ сурэтхэр.

Мы зэкIэми къагоуцэ сурэтышым шлушэгу инэу ичыгу, ильфыплэ чIыплэ, зыщыц адыгэ лъэпкъым афырилэр, а пстэуи ялытыгъэу Хъапышт Айсэм идунэееплъыкIи псыхъагъэ мэхъу. Нахъыжъхэм къа-

Iотэрэ къэбарыжъхэм, тхыдэжъхэм бэ гум, шъхъэм кышчыгъэушчыгъэр. Къыгурэло дэгъоу ыкли зэхэшIэ лъэпкъым ичIыопс, итарихъ ыкли ежъ цIыфхэр псынэкIэчъ шыпкъэу, творчествэмкIэ къэкIоплэ-лъапсэу зэрэщытхэр. Ары Хъапышт Айсэм зэляшлэрэ нартоведэу, шIэныгъэлэжъышхоу, усэкло-тхакIоу Хъэдэгъэлэ Аскэр ыугъоижы, ылэжы кыдыгъэкIыгъэ эпосэу «Нартхэр» ыгъэкIэрэкIэнхэри кызыхэкIыгъэр. СурэтышIэу Хъапыштыр цыф хъалэп IофшIакIу. Студентзэ графическэ сурэтхэр ышIыхэу регъажъэ, лъэпкъ еджаплэм пае «АдыгабзэмкIэ узэреджэшт тхыль» зыфиорэр егъэкIэракIэ. Ащ дэжъым джыри ныбжыкIагъ. ИльэсипшI пчъагъэ хъугъэу сурэтышым къэлэмыр егъэлорышIэ.

Хъапышт Айсэр краим инэмыкI чIылабэми ащашIэ. Шъолъыр ыкли Всесоюзнэ къэгъэлъэгъонхэм ахэлажъэ, илофшIагъэ сыдигъуи кышагъэщэу щытху тхылхэр, шлухъафтынхэр кыфагъэшъуашэх.

1991-рэ ильэсым Польшкэ

Мылъку Iэпылэгъу кызытыгъэ Хъапышт Заур.

республикэм Iоф шишIэнэу рагъэблэгъагъ, 1995-рэ ильэсым Венгрием Iоф кышчышIагъ. Урысыем и Къыблэ шъолъыр зэфэдэкIэ иунэе къэгъэлъэгъонхэр къащекIокIыгъэх. Культурэм ыкли искусствэм алыэныкIокIэ IофшIэгъэшхоу иIэм пае 1999-рэ ильэсым щытхуцIэ лъаплэу «Пшызэ искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшху» зыфиорэр кыфагъэшъошагъ.

Хъапышт Айсэм исурэтшыгъэхэми гукъэбзагъэр, зэфагъэр, шыпкъагъэр ахэгъошагъ, ар Iэпэласэм нэрылэгу хэти кытфешIы. Исурэтшыгъэхэр хъоо-пшаух, golyx, мы дунаишхом фэдэ къабзэх, ипортретхэри псэ зыхэлъых — кыбдэгъушIэх, узэхашыкIэу кыпщыхъоу, ялуплэ-нэплэгуыкIэ узыфащэ.

Джы мары тхылыкIэ дэгъу Айсэм тапашъхэ кырилыхъагъ. Лъэпкъ тхыдэхэу кыдэхъагъэхэр гъэсэпэтхыдэ закIэх, цIыфыгъэм уфалп, щылакIэм уфагъасэ, сурэтшыгъэ пэпчы IэшIэгъэ инэу зэрэщытым ухэтми гу лъымытэн плъэкIырэр — хышхоолэ шхуантIэм ыкIышъо щыцIанлэзэ къохъажырэ тыгъэм ибзылхэр шIэтэххэу зэрэзэпнэфыжъхэрэм изакъоми, Хъапыштыр зэрэлэпэласэр, адыгэу зыкIоцIыт цыф зафэу зэрэщытыр зэхэошIэ.

Тапэки икIэсэ ильэпкъ идахэ ыIуатэу игъэшIэ гъогу лыгъэкIотэнэу, гъэхъагъэхэр ышIынхэу, псауныгъэ иIэнэу фэтэлэ.

Творческэ IофшIэгъэ иныр тхылэу кыдэгъэкIыжыныр джыри зыпшъэ ифэгъэ Хъапышт Заур (Айсэм икъоджэгъу) Шъачэ дэт зэкIо-гъэпсэ-фиплэхэу «Мэздах», «Эльбрус» зыфиохэрэм япаш. 2014-рэ ильэсым Олимпийскэ паркым «Адыгэм и Ун» зыфилоу щэгъэпсыгъэ проектым чанэу хэлэжъагъ ыкли шлоу ышIэрэм пае 2015-рэ ильэсым тамыгъэу «Признание и почет сочинцев» зыфиорэр кыфагъэшъошагъ, адыгэхэм ыкли тхылэджэхэм ацIэки «тхъауегъэпсэу» етэлэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

КУЛЬТУРЭ IOFYГЪOХЭР

ПIуныгъэр агъэлъэшы

Ушъый тэрэзым ежъ цIыфымкIи, нэмыкIэхэмкIи мэхъанэшхо иI. «Зыгорэм емыдэлурэр хъ» арыштын зыкIаIорэр. ЩыIэныгъэмкIэ хэтрэ цIыфи зэхэшIыкI-гурыуакIэу, шIэныгъэу, гъэсэныгъэу, гулытэу — культурэу хэлъым бэ елытыгъэр.

Обществэм хэхъухъэрэ-хэшыхъэрэр умышIэу, тхылхэм, нэмыкI шIэныгъэ къэкIуапIэхэм уащымыгуазэу, гушыIэр зэхэмыхэу, кызырэхэу имэщэу уахътэр огъакIокIэ кыбдэхъун щылэп.

Усэклошхоу Гете мырэуштыу ыIуагъ: «Гъэсэпэтхыдэ дэгъур пшIэныр — уиамалхэр зыгъэбэгъошт хэкIыпл». Ар шыпкъэ, гушыIэ зафэм бэ гум кышчыгъэушчырэр, узэрегъэплъыжы, узыфегъэсакъыжы, орорэу шIум укыфегъэушчы. Ар къагурылоу Лъэпкъ тхылэджэпIэм илофышIэхэм тхылхэр цыфхэмкIэ нахъ Iэрыфэгъу шыгъэным аналэ тырагъэты, къэгъэлэгъон зэфэшъафхэр ренэу зэхашэх.

ТхылэджэпIэм техническэ ыкли экономическэ литературэмкIэ иотделэу Н. П. Плотнер-

чук зипашэм чаныгъэ ащкIэ хэлъ. ЩыIэныгъэ лъэныкIуабэмкIэ гъэзагъэу, яфонд хэлъ тхылхэр кышахыгъэ, къэгъэлъэгъонхэр агъэпсых. Ахэр чIыопсым икIэбзэныгъэ зэрэуухъумэщтым, къэкIырэ лъэпкъ зэфэшъафхэм укызыраде-кIокIыштым, къэбзэныгъэм къалэмкIэ, уиунэкIэ, пшъхэкIэ, дэхэгъэ шапхъэхэм, цыф Iугъэшыгъагъэм, зыфэлэкIэ-зыгъэдэхэкIэ шыкIэхэм, IэшIэгъэ зэфэшъафхэм зызырафэгъэсэщтым яхъылагъэх.

ТхылэджэмкIэ пшъхъапэ хъурэ шIэныгъэр зыдэт тхылхэмкIэ къэгъэлэгъонхэр зэлыпкIагъэх. Ахэр ныбджэгъушIум фэдэхэу, умышIэрабэмкIэ ушъый зыхэлъых.

«Советы себе и другим» зыфиорэ къэгъэлэгъоныр анахъэу зыфэгъэхыгъэр зэкIэ-

упкIэгъэ-golyxэхэлъэу, шъхъа-цым итеплэи, шъуашэу пщыгъымкIи, лъапэмкIэ кIэкIыжъэу, пшъхэ пшIолофэу узыпылжыныр, гур къэзылэтэу, нэмыкI гухэлъыбэм уафэзыгъэ-чэфэу зэрэщытыр ары. Ащ зи мышъыпкъэ хэлъэп: чыжъэу уклон имыщыкIагъэу, узэхуыкIыжъагъэу, ыпэрэ мафэм уигъэпшыгъэу нэф укызыкIыкIэ, зытхъакIыплэм укIоу, кIыкIыкIэу зыптхъакIэу, зызыплэкIыжыкIэ, укъэкIэжы. Джащ фэд, гъунджэм зиплэгъожымы, узфэрэзэжъэу укъэщымэ — уиамфэ кIэкIышты.

Тхылхэр ялэубытыплэу, ахэр темэ зэфэшъафхэмкIэ кышаххэмэ зэрагъэулухэзэ, Лъэпкъ тхылэджэпIэм илофышIэхэм ямурад алэжъы.

Сыдрэ Iофтхъабзи зытегъэпсыхъагъэр тхылэджэхэр нахъыбэу кызыфэщэгъэнхэр ыкли ахэр агукIэ тхылхэм нахъ акIэхъопсыхэ шIыгъэнхэр ары.

ДЗЭУКЪOЖЬ Нуриет.

ПенсиехэмкIэ фондм къеты

Нахьыбэ хъугъэ

1916-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м кышыублагъэу пенсионерыр зэрыпсэун ылъэкIышт ахъщэ анахь макIэу Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэр сомэ 1857-кIэ нахьыбэ хъугъэ. Ар агъэфедэ пенсионерым ипенсие социальнэ ахъщэ тын

хэгъэхъожьэу фашыштыр зыфэдызштыр гъэунэфыгъэным фэшI.

Ащ кыххэкIэу, федеральнэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь ипенсие фашыштыр ифитыныгъэ 2016-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м кышыублагъэу апэрэу зилэ хъугъэм федеральнэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь фэгъэуцугъэным фэшI зыщыпсэурэ чIыплэм ПенсиехэмкIэ фондм и ГъэорышIаплэу щылэм е кыпэблагъэу щылэ МФЦ-м ифэшшэ лъэу тхылъ мазэм иа 1-рэ мафэ кышыублагъэу ритын фэе, сыда плэм лъэу тхылъыр зитыгъэ мазэм кыкIэлъыкIорэ мазэм иа 1-рэ мафэ кышыублагъэу социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъо-

жыр фагъэуцу. Пенсионерхэу ащ фэдэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь ылэкIэ зыфагъэуцугъагъэхэм лъэу тхылъ атынэу ищыкIагъэп, ПенсиехэмкIэ фондм икыулыкъу еж-ежырэу а фитыныгъэр пенсионерым фыльегъэкIуатэ.

Джащ фэдэу пенсием игъусэу федеральнэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь ятыгъэным ифитыныгъэ яI «кIочIэ» ведомствэхэм алъэныкIэ кыкIэу пенсие зыфагъэуцугъэхэм, материальнэ кыкIуаплэу яIер пенсионерыр зэрыпсэун ылъэкIышт ахъщэ анахь макIэу агъэнэфагъэм фэдиз мыхъумэ.

Федеральнэ социальнэ ахъщэ хэгъэхъожь афагъэуцу Iоф зымышIэрэ пенсионерхэу япенсие нэмыкI тынхэу къаратыхэрэмрэ зы-зэхэбгъэхъожьхэкIэ, пенсионерыр зэрыпсэун ылъэкIышт ахъщэ анахь макIэу агъэнэфагъэм кIэзымыгъахъэхэрэм. Материальнэ кыкIуаплэу яIэмрэ пенсионерыр зэрыпсэун ылъэкIышт ахъщэ анахь макIэу агъэнэфагъэмрэ зэрэзэфэмыдизхэ сомэ пчъагъэр федеральнэ бюджетым кы-хэкIырэ ахъщэмкIэ рагъэкъужьы.

Пенсионерэу федеральнэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь зыфагъэуцугъэм Iоф ышIэу зиублэкIэ, ар зыщыпсэурэ чIыплэм ПенсиехэмкIэ фондм икыулыкъуоу щылэм ащ ехы-лIэгъэ къэбар лIыгъэлэсын фэе.

2016-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м кышыублагъэу федеральнэ социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожь зыфагъэуцугъэхэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэм япчъагъэ нэбгырэ 18857-м нэсыгъ. Гурыт социальнэ ахъщэ тын хэгъэхъожьыр сомэ 2341-рэ чыпчы 97-рэ мэху.

ХЪАЦЫКIУ Марин.
ПенсиехэмкIэ фондм и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм социальнэ тынхэмкIэ иотдел ипаш.

Президентыр къафэгугъушIошт

ПенсиехэмкIэ фондм и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм иклиентхэу зыныбжэ илъэс 90-м нэсыгъэхэу ыкIи ахэм анахьыжъхэу мэзаем зиюбилей хэзыгъэунэфыкIырэ нэбгырэ 42-мэ Урысые Федерацием и Президент къафэгугъушIошт. ЗэкIэ ахэр Хэгъэгугъу ззошхом иветераных.

Президентыр къафэгугъушIоным лъапсэ фэхъурэр ПФР-м ичIыплэ кыулыкъухэм яIофшIэхэм ухъумэгъэ шыкIэ зилэ зэпхыныгъэм тегъэпсыкIыгъэу Урысые Федерацием и Президент и Администрации мазэ къэс лъагъэлэсырэ къэбархэр ары.

Анахь гъэшIэгъонэу щытыр тиреспубликэ июбилей 34-мэ аныбжэ илъэс 90-рэ, нэбгыри 5-мэ — илъэс 95-рэ, тIумэ — илъэси 100-м ыкIи зы бзыл-

фыгъэм — илъэси 105-рэ зэрэхъугъэр мы мазэм зэрэхэбгъэунэфыкIыштыр ары.

Юбилейхэм япчъагъэкIэ мэзаем пэрытныгъэр алыгъ калэу Мыекъуапэрэ (нэбгырэ 16) ТэхъутэмыкIое районымрэ (нэбгыри 9).

Мы къэбарым кыххэдгъэхъожьынэу къэнэжырэ зиюбилей хэзыгъэунэфыкIырэ бэгъашIэхэр зэкIэ зэрэбзылфыгъэхэр ары.

Иплалъэм ыкIи икыоу аратыштыгъэх

ПенсиехэмкIэ фондм и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм пенсиехэр афэгъэуцугъэхэр, къафэлъытэжыгъэхэр, пенсиехэмрэ пособиехэмрэ ятыгъэхэр щылэ мазэм иплалъэм ехъулэу зэшIуихыштыгъ. Адыгеим изы район горэми пенсиехэмрэ пособиехэмрэ ятыгъэхэм зэпыгъоу щыфэхъугъэп.

2016-рэ илъэсым имэзае и 1-м ехъулэрэ пчъагъэхэм нафэ кызыэрашыгъэмкIэ, ПенсиехэмкIэ фондм ылъэныкIэ икIэу республикэм щыпсэурэ нэбгырэ мини 125-мэ пенсиехэмрэ социальнэ пособиехэмрэ аратых. А пчъагъэр зэкIэ Адыгеим щыпсэурэм ипроцент 27,8-рэ мэху. Ахэм ясчэтхэм арагъа-

хъэщтыгъэ ахъщэм щылэ мазэм джыри сомэ миллион 605, 5-рэ хагъэхъожьыгъ.

Сомэ 995-м нэсыгъ

Мазэ къэс афатIупшырэ ахъщэ тынхэр (ЕДВ-р) индексация зэрашыгъэм игъусэу ЕДВ-р зэратыхэрэм социальнэ фэлэ-фэшIэ купым тегъэпсыкIыгъэ къэралыгъо Iэпылэгъоу аIуикIэрэм пэлухэрэ мыл-кури 2016-рэ илъэсым имэзае и 1-м кышыублагъэу проценти 7-кIэ нахьыбэ хъугъэ.

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэнафэрэмкIэ, федеральнэ фэгъэкIотэныгъэ зилэхэу социальнэ фэлэ-фэшIэ купыр кIалызыхын фитхэм а фэлэ-фэшIэ купыр натуральнэ шыкIэм е ахъщэ уасэу иIэм тегъэпсыкIыгъэу агъэфедэн алъэкIышт. ЕтIани фэлэ-фэшIэ купыр зэрэпсаоу е ащ щыщ Iахь ахъщэ уасэу иIэм тетэу кIалыхын алъэлынэу хэбзэгъэуцугъэм егъэнафэ.

2016-рэ илъэсым имэзае и 1-м кышыублагъэу социальнэ фэлэ-фэшIэ куп цIыфым етыгъэным мазэм пэлухэрэ ахъщэр сомэ 995-рэ чыпчы 23-м нэсэу кIалэтыгъ. Ащ хэхъэх:

— ищыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэр ыпкIэ хэмылэу етыгъэхэм пэлухэрэ сомэ 766-рэ чыпчы 55-р;

— санаторнэ-курорт Iэзэгъу егъэгъотыгъэным телытэгъэ путевкэм тефэрэ сомэ 118-рэ чыпчы 59-р;

— кIэлэкIыб мэшIокугъоу транспортымкIэ, джащ фэдэу кIалэхэр зэзыпхыхэрэ транспортымкIэ кызыщылэзэштхэ чIыплэм зэрэкIоштым ыкIи кызырэкIожьыштым апэлухэрэ сомэ 110-рэ чыпчы 09-р.

Социальнэ фэлэ-фэшIэ купыр натуральнэ шыкIэм тетэу умыгъэфедэнэу ыкIи ащ ычIыплэкIэ кыкIэлъыкIошт илъэсхэм уасэу ащ иIэм тетэу ахъщэкIэ кIалыпхынэу бгъэнэфэгъагъэмэ, а гухэлъыр зэпхыкIыжы пшIоигъоу охъуфэкIэ ПенсиехэмкIэ фондм лъэу тхылъкIэ зыфэгъэзэнэу ищыкIагъэп.

Ау гухэлъэу бгъэнэфагъэр зэпхыкIыжы пшIоигъоу ипхъухагъэмэ ыкIи кыкIэлъыкIорэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м кышыублагъэу социальнэ фэлэ-фэшIэ купыр натуральнэ шыкIэм тетэу кIалыпхы пшIоигъомэ е ащ фэдэ фитыныгъэ апэрэу уилэ хъугъэмэ, чъэпыогъум и 1-р кIэмысызэ ПенсиехэмкIэ фондм лъэу тхылъ ептын фэе.

ШIукIэ тыгухэм арылъышт

Илъэс 84-м итэу идунай ыхъожьыгъ цIыфхэм лытэныгъэхэу зыфашыштыгъэу, Адэмые икIэ-лэпIугъэу ЛIышэ Кимэ.

Кимэ Адэмые гурыт еджапIэр кызыеухым ыуж, 1952-рэ илъэсым, Краснодар дэт мэкумэщ институтым чIахы мэкумэщ производствэр механизация шыгъэнымкIэ сэнэхъат илэу 1957-рэ илъэсым ащ кычIэкIыжыгъ. ИIофшIэн гъогу Красногвардейскэ МТС-м щыригъажи мы районим иремонтнэ-техническэ станция инженер шхъалэу, нэужым (1959 — 1960-рэ илъэсхэм) Саратовскэ РТС-м ипашэу лэжъагъэ.

1963-рэ илъэсым кышыублагъэу зигъэпсэ-фынэу отIысыжыфэ (2005-рэ илъэсыр) Кимэ фэлэжъагъ автомобиль транспортым хэхъоныгъэ шылынэм, а лъэныкIомкIэ Iэпэлэсэныгъэ зилэ IофшIэхэр гъэхъазыргъэнхэм. Автотрестым хылыэхэр зещэгъэнхэмкIэ иотдел инженерэу, нэужым ащ инженер шхъалэу, 1964 — 1968-рэ илъэсхэм Минавтотрансым и Адыгэ транспортнэ трест ипашэу игуадзэу Iоф ышIагъ.

1968-рэ илъэсым кызылаухыгъагъ Мыекъопэ автодорожнэ (нэужым автотранспортнэкIэ зэблахъужыгъагъ) техникумыр. РСФСР-м и Мин-автотрансэу а техникумыр зэпхыгъагъэм иуна-шъокIэ ащ директор фашыгъагъ ЛIышэ Кимэ. Илъэс 26-рэ еджапIэм ар ипэшагъ. Ащ фэдиз уахътэм ыкIуачи ишIэныгъи афигъэлэ-жъагъ Адыгеим имызакъоу, Краснодар краим, Къэбэртэе-Бэлъкъарым, Темыр Осетием, Чэчэн Республикэм ыкIи Дагыстан арыт предприятиехэм, организациехэм автомобиль транспортым ылъэныкIэ Iоф ащызышIэшт специалистхэр афэгъэхъазыргъэнхэм. Налчык кышызэлаухыгъагъ заочнэ шыкIэм тетэу зыщеджэнхэ алъэкIышт техникумэу нэбгырэ 400 зычIэсыштыгъэр. Мыекъопэ автотранспортнэ техникумыр цIэлфэ специалист мини 10-м ехъу ащ кычIэкIыгъ.

Кимэ тыдэ зыщэлажы гъунэ зимылэ творческэ кIуачIэ хэлъэу, IофыгъуакIэхэм якIэщакIоу, зэхэщэн IофшIэным фэлэпIасэу, пшъэдэкIы-жышхо илэу, игушылэ емыпчыжъэу, сыд фэдэ чIыплэ ифагъэми, шыпкIэр ыгъэлъаплэу, ащ шIомыкIэу ары ишэлъагъэр, цIыфхэм зэралэ-штыгъэр. ИIофшIэн шхъалэрэ общественнэ пшъэрылэ зэфэшъхъафхэмрэ ащ дэгъоу эдигъэцакIэщтыгъэх. Мыекъопэ кIэлэ советым идепутатэу ар бэрэ хадзыгъ.

Арэуштэу хъалэлэу илъэс пчъагъэхэм зэрэлэжъагъэм кIэралыгъом осэшIу кыфишIыгъ. Профессиональнэ гъэсэныгъэм, народнэ хызмэтым щылэжъэшт IофшIэхэм ягъэхъазырын илахышIу зэрахышIыхагъэм пае медальхэу «За доблестный труд» ыкIи «За трудовую доблесть» зыфилохэрэр, «IофшIэным иветеран» щытхъуцIэр кыфагъэшъошагъэх, бгъэхэлъхэ пчъагъэ кыратыгъ.

РСФСР-м автомобиль транспортымкIэ и Министертвэ, Урысыем автомобиль транспортымкIэ и Департамент, Краснодар краим автомобиль транспортымкIэ и ГъэорышIаплэ, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ящытхъу тхылъхэр Кимэ кыфагъэшъошагъэх.

Адэмые щыпсэухэрэм, къуаджэм щыщхэу чIыплэ зэфэшъхъафхэм ащылэхэм лъэшэу гухэкI тшыхъугъ ЛIышэ Кимэ дунаим зэрехыжыгъэр ыкIи ащ игупсэхэм, илахылхэм якын адэтгошчы. А цIыф шIагъор шIукIэ, дахэкIэ тыгухэм кIарынэшт.

Тыгу кьинэжыыгъ

Гушлагорэ гукъаорэ кы-
зэмыкүрэ цыф шылэп. Гъашлэ
зилэм лэныгыи ил. Лэныгъэр
гъашлэм икълэу. Цыф пэпчъ
игъашлэ гъэшлэгъонэу зэхэлъ,
ау шылэныгъэр зильаплэм игъа-
шлэ дышлэпс егъашуагъэу пстэ-
уми къахэщы, имафэ, иилъэс
пэпчъ лъэбэкъу пытэхэмклэ,
гугъэ зафэклэ тыхыагъэ мэхъу,
пклэнчъэу зэрэщымылагъэр,
илъэкъ, ихэку, иунагъо, илакъо,
цыфхэр гъунэнчъэу зэриклэ-
сагъэхэр, зэрэхалэлъыгъэр, зэ-
речаныгъэр ильэгъо тхьабзэ

тхыпхъэу кытенэ. Джащ фэдэ
цыфыгъэ сыкызытегушылэ сшл-
огъоу зидунай зыхъожыгъэ
Тхьаркхъо Рэщид Мыхьам-
чэрые ыкхор. Ар Гьобэкъуае
щыщыгъэми, гъунэгъу станицэу
Рязанскэм тхьамэтэ гуадзэу
ильэсыбэрэ лоф шишлагъ.

Цыфым игъашлэ ызыныкхъо
зыщылэжъэрэ чыплэм шэкло.
Сыд фэдэ лофшланлэ улутми,
цыфхэр ары узыгъэлъэлэщтри,
узыгъэпыуыттри. Хэти цы-
фыгъэу хэлъыр кызыщылъа-
гъорэр илофшланлэ. Узэхэтхэм

уахэзагъэу, уилофшлэн тэрэзэу
бгъэцэкълэшумэ, ари насыпыгъ.
А лъэныкхъомклэ Рэщидэ на-
сыпышлуагъ. Ар кызытхэмы-
тыжыым ильэсыбэ тешлагъэми,
шлуклэ тыгу кьинэжыыгъ. Ащ
дахэклэ утегушылэныр кылэ-
жыыгъэу идунай ыхъожыгъ. А
мафэр мэфэ кыныгъ. Рязан-
скэм цыф кыдэнагъ лоу
пшлэныеп. Ынэгъу ихыгъэу хуль-
фыгъи, бзылфыгъи, жьи, кли
зэуж итхэу епллыжыыгъэх.
Джащ фэдизэу шлу заригъэ-
лэагъуагъ. Рэщидэ шэны-

шлуагъ, гуклэгъушхо хэлъыгъ.
«Жэр кьабзэмэ, бзэр лэшлэ»
ало. Ащклэ Рэщидэ шысэ-
техыплагъ. Ымакхэ лэтыгъэу е
ынэгъу зэхэгъагъэу хэти дэ-
гушылэу тлэгъуштыгъэп. Зыгъэ-
псэфыгъо мафэ хумэ, ила-
хылхэу чылэм дэсхэр кыккы-
хьанхэр, якъэбар зэригъэшлэ-
ныр иклэсагъ.

Рэщидэрэ ишхъэгъусэрэ
пшъэшылтлэу зэдаплугъ. Унэгъо
дахэхэр ялэхэу ахэр мэлсэу.
Алахыым джэнэт лъаплэр Рэ-
щидэ кырет. Тыпфэраз, Рэ-
щид, шлуклэ тыгу уилышты.

СТИАШЪУ Нурит.

Гьобэкъуай.

ТКЪОШ РЕСПУБЛИКЭХЭМ КЪАРАТХЫКЫХЭРЭ

Урысые зэнэкьокъум щытеклуагъ

Бзэр — лъэккыым ылапс. Ар залэклэзыжырэм,
лъэккыри клодыжыгъэклэ пльытэмэ хъушт.
Арышъ, лъэккыбзэм яшъыпкхъэу мафэ кхэси лоф
дэзышлэхэрэм, кытклэхъухъэрэ ныбжыкълэхэм
яплун-егъэджен зыкыуачлэ фэзыгъэлорышлэхэрэм
ящытхъу плоныр атефэ. Кхэрэщэе-Щэрджэсым
хэхъэрэ Хьагъундыкхъо (Али-Бэрдкхъо) кхуаджэм
дэт гурыт еджаплэу N 1-м адыгабзэмклэ
щезыгъэджен, мы еджаплэм ипащэ игуадзэу
Кхушхъэ (Бемырзэ) Мадинэ Мухьадин ыпхъур
ахэм зэу ащыщ. Мадинэ клэлэцыкълухэм
яегъэдженклэ, нидэлъфыбзэм илэшлугъэ ахэм
зэхягъэшлэгъэнымклэ бэ ышлэрэр, лъэккы
лофхэми ар чанэу ахэлажъэ.

Мадинэ гурыт еджаплэм ыуж
Кхэрэщэе-Щэрджэс педагогиче-
скэе университетым щеджагъ,
клэлэгъэджен сэнэхъатыр ылэ
ащ кышчыригъэхьагъ. А сэнэхъа-
тым икхыхэхын пшъашъэр
анахъэу тезыгъэгъушлухьагъэр
ятэу, усаклоу Бемырзэ Мухьа-

дин адыгабзэмклэ клэлэгъа-
джэу, янэу Зурят гурыт еджа-
плэм ипащэ игуадзэу, клэлэ-
егъэджен лэлэласэу зэрэщыты-
гъэхэр ары.

Ащ фэдэ унагъом щаплугъэ
пшъашъэри ны-тыхэм яляагъо
рыкыуагъ. Университетыр кы-

зеух нэуж ежъ зычлэсыгъэ
еджаплэм кыгъэзэжыгъэу ады-
габзэмклэ клэлэгъаджэу лоф
щешлэ. Ягурыт еджаплэ имы-
закхъоу, районми, республикэми
ащызэхашэрэ лофхьабзэхэм
чанэу зэрахэлажъэрэр кыда-

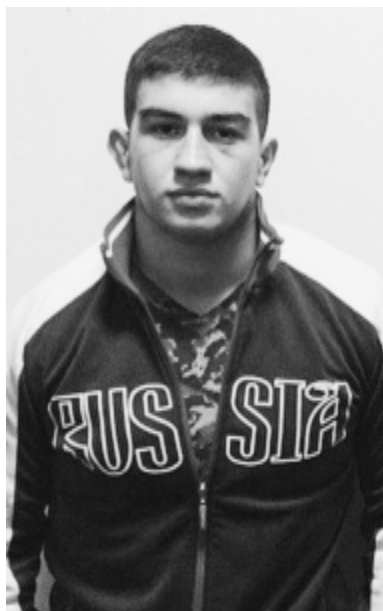
пльыти, 2014-рэ ильэсым Ма-
динэ клэлэгъаджэхэм ярайон
зэнэкьокхъу агъэклуагъ ыкли
апэрэ чыплэр ащ кышчыхыгъ.
Ыужклэ Кхэрэщэе-Щэрджэс
Республикэм иклэлэгъаджэхэм
язэнэкьокхъуи зыхэлажъэм,

лъэккыри, кхуаджэр, районыр
кыгъэгъукытэжыгъэхэп, ащи
апэрэ чыплэр кышчыдихыгъ.

Нидэлъфыбзэр языгъэхьы-
рэ клэлэгъаджэхэм я Уры-
сые зэнэкьокхъуи а ильэс шып-
кхэм Кхэрэщэе-Щэрджэсым
илыклоу Мадинэ хэлэжыагъ.
Идесэ зыфэгъэхьыгъагъэр адыгэ
лъэккыым ишъуаш, ихабзэхэр,
иусэхэр, лъэккыбзэр ары.
Москва щыклогъэ зэнэкьокхъум
адыгэ шъуашэ щыгъэу ар ады-
габзэклэ кышчыгушылагъ, апэрэ
чыплэри, «За высокое педа-
гогическое мастерство» зыфи-
лорэ бгъэхалхыи кыфагъэшлэ-
шэгъагъэх.

Кхэрэщэе-Щэрджэс Респу-
бликэм и Лышхъэ игранти
Мадинэ кыратыгъ. Мы аужырэ
ильэсым гурыт еджаплэм ипащэ
игуадзэу ар мэлэжъэ, Хьагъун-
дыкхъо кходжэ еджаплэм гъэ-
хьагъэу илэхэр районми, рес-
публикэми кхашегъэлыагъо. Ны-
дэлъфыбзэклэ зэрэрагъэджен
тхылхэм ащ лоф адешлэ, ре-
цензиэхэр етхых.

ШЪОХЪУЖЪ Люсан.

Муратэ игъэхьагъэхэм якхъежъаплэр

Гхэрэкло ыклэхэм адэжъ Санкт-Петербург
щыклогъэ Урысые зэнэкьокхъоу «2015-рэ
ильэсым игрэпплер анахъ дэгъу» зыфилоу
спортымклэ мастерхэмрэ мастерынымклэ
кандидатхэмрэ пхъашэу зыщызэнэкьокхъугъэхэм
Аруан коим хэхъэрэ Кхэхъун кхуаджэм щыщэу,
правосудиемклэ Москва дэт кхэралыгъо
университетым щеджэрэ Жъэмыхъо Мурати
хэлэжыагъ.

— Мурат, спортым сы-
дэуштэу ухэхьагъа, тхьап-
ша ащыгъум уныбжы-
гъэр?

— Ильэсиблым ситэу апэ
дэдэ спортзалым сычлэзыщагъэр
сэтэу Мулаед ары. Ащклэ лъэ-
щэу сыфэраз. Джащ кышчыгъэ-
жыагъэу сищылэныгъэ спортым
епхыгъэ хъугъэ. Сэщ нахы
нахыжхъэм ябэнэклэ сылпыл-
лэзэ, ахэм афэдэ сыхъунэу
сыгу исыубытэгъагъ.

— Сыд фэдэ зэнэкьокхъуа
апэрэ теклоньгъэр кызы-
щыпхыгъэр?

— Шхъафит бэнэклэмклэ
зэнэкьокхъоу Аруан районим
ильэсыбэрэ ипэщэгъэ, Нарт-
кхалэ ицлыф гъэшлуагъэу шы-
тыгъэ Кхандэхъу Мухьарбий
ыцлэклэ зэхашэгъагъэм апэрэ
медалыр кышчысхыгъ. Икхуклэ
ащ сырыгушхощтыгъ.

— Джыри укълэ дэд, ильэс
18 охуу нылэп. Медаль,
кубок тхьапша уилэр?

— Шыпкхэр кхэслон, ахэм
япчъагъэ кхэслытагъэп, зы-
фэдири сшлэрэп. Ахэм афэ-
дэ залэ сшлэми, ащ сыры-
пагэрэп. Пстэури сапэклэ кхэ-
тэу кысшэхъу.

— Бэнэклэ зэфэшхъаф-
хэм яамалхэр зыщагъэфэ-
дэн альэклышт грэпплин-
гым сыда нахъ кьинэу
хэлъыр?

— Ильэс кхэс мыщ фэдэ
спорт лъэккыым зыфэзыгъа-
сэхэрэм япчъагъэ хэхъо, нэ-
кхъокхъугъэр мыщ шыбэклаех.
Грэпплингыр спорт лъэккы
хьалэмэтхэм ащыщ, бэнэклэ
амалыбэ ащ шыбгъэфедэн
зэрэплэахырэм узылэпешшъ,
кыныгъохэр щыгъэзыгъэхэ
мэхъух.

— Мурат, спортым узы-
пыхьагъэм кышчыгъэ-
жыагъэу сыд фэдэ гъэхъа-
гъа пшыгъэхэр?

— Бэмышлэу грэпплингымклэ
спортым имастер, шхъафит
бэнэклэмклэ мастерынымклэ
кандидат сыхъугъ.

— Лъэшэу зыщызэпэу-
цужьхэрэ спорт лъэккы-
хэм грэпплингыр ахалы-
тэ. Мурат, о шъао уилэ
хумэ, мы спорт лъэп-
кыымклэ бгъэбэнэщта?

— Згъэбэнэщт адэ. Сятэ
спортым сызэрэхышагъэм фэдэу
сэри ахэр бэнэным пызгъа-
хэхэ сшлоигъу.

— Мурат, бэнэкло горэхэм
шхъафэу зафэогъэхьазы-
ра?

— Орэспортсмен цлэрылу е
бэнэнымрэ езыгъэжыгъагъэр арэу
орэхъу фаеми, сэрклэ зэклэри
зэфэдэх. Теклоньгъэ кыдэс-
хыным сыфаблэу сыд фэдэ-
рэ зэлуклэгъуи пчэгум сыкхэ-
хъэ. Цыфмэ зэралоу «Ины плу
ушымышын, цыкылу плуи уте-
мыгушху». Джащ фэдэ мы спорт
лъэккыри. Теклоньгъабэ зилэ
спортсмен цлэрылом ушыщы-
нэнэу щытэп. Ау бэнэным фе-
жъэгъагъэр «апэу пчэгум кы-
хьагъ нылэп» плуи зыбгъэбэ-
лэрэгъи хъуштэп. Сыдигъуи
сакхэу убэнэн фае.

— Тренировкэхэм охътабэ
апэллогахъэ, еджэнымклэ
ащ изэрар кхаклорэба?

— Бэмэ а упчлэр кыса-
ты. Ау бэнэнымрэ еджэным-
рэ зэдэпхышхунхэу сэлъытэ.
Анахъ шхъалэр узыпылышт
лофхэр пэшлорыгъэшъэу кы-
хэпхынхэшъ, ахэм уахътэу апэ-
лугъэхьащтыр тэрэзэу бгъэ-
нэфэныр ары.

— Мурат, джырэ бэнэклохэм
ащыщэу грэпплингымклэ
хэта щысэтэхыплэу уилэр?

— Сэ щысэтэхыплэу силэр
бэнэклэ лъэккы зэфэшхъаф-
хэр зылэ кызыгъэхьагъэу, грэп-
лингымклэ пллэгъогогъо Уры-
сыем ичемпионэу, джиу-джит-
сумклэ тлогъогогъо дунаим иче-
мпонэу, 2013-рэ ильэсым грэп-
лингымклэ дунэе зэнэкьокхъоу
щылагъэм ичемпионэу, тилъэп-
кхэгъоу Бэгъ Алыи.

— Мы охътэ благъэм сыд
фэдэ зэнэкьокхъуа узхэлэ-
жъэн уимурадыр?

— Мы ильэсым иапэрэ ма-
зэхэм адэжъ шхъафит бэна-
клэмклэ Урысыем ичемпионат
сыщыбэнэн симурад. Грэп-
лингымклэ спортым имастер
сызэрэхъугъэм етлани амал
кысеты дунэе зэнэкьокхъухэм
сахэлэжъэнэу.

— Уигухэлъышлэхэр кыб-
дэхъунхэу, теклоньгъэ
дахэхэмклэ пцлэ
рябгъэлонэу пфэсэлэ.

Дэгущылагъэр
ЖЫЛАСЭ Замир.

Хэти ащыгъупшагъэп, сыди ащыгъупшагъэп Лыгъэ хэлъэу пым езэуагъ

Хэгъэгу зеошхор кыизежъэм пый мэ-хаджэм пхъашэу пэуцужыгъэхэм ыкIи псэемыблэжъэу езаохэзэ ТекIоныгъэр кыидэзыхыгъэхэм ащыц Теуцожь рай-онымкIэ кыуаджэу Шыхъанчэрыехъаблэ щыц мэкумэщышIэ унагъом кыхъу-хъэгъэ Къадэ Ибрахым Сахидэ ыкIор. Изэо гъогу Пшызэ шъолпыр шъхъа-фит шыхъыгъэным щыригъажыи, дзэкIолI пшъэрылпыр ишъыпкыу ыгъэцакIэзэ Венгрием икIэлэ шъхъалэу Будапешт

лпылэсыгъ. Заор аухи, ТекIоныгъэр кыидихыгъэу орденхэмрэ медальхэм-рэ ыбгъэгу кыхъажыулыкIухэу ичылэ гупсэу Шыхъанчэрыехъаблэ кыизегъэ-зэжым, илахылхэм, игъунэгъухэм, зэкIэ икIоджэгъухэм ягопэшхуагъ.

А лъэхъаным еджэгъэ-гъэсагъэхэр мэкIагъэх, Ибрахымы класситIу нылэп кыуухыгъагъэр, ау губзыгъагъэрэ ча-ныгъэрэ зэрэхэлъыгъэхэр кыдалы-ти, партием и Теуцожь райком къа-

лэу Ростов-на-Дону еджакIо ыгъэкIо-гъагъ. Совпартшколыр илъэситукIэ «дэгъу дэдэкIэ» кыуухи кыизегъэзэ-жым, икIоджэгъу лэжъахэм кол-хоз тхъаматэу хадзи, шIукIэ, дахэкIэ ыцIэ раригъалозэ Iоф ышIагъ, ренэу лэжыгъэ бэгъуагъэ кIаригъэхъыжыгъ, ыныбжъ кIэси пенсием мэкIофэкIэ щытхъу хэлъэу цIыфхэм афэлэжъагъ.

Ибрахымэрэ ишъхъэгъусэрэ кIэли-тIурэ зы пшъашъэрэ зеданIугъ. ГухэкI нахъ мышIэми, анахыкIэу Руслъан кIэлэпкыым иуцуагъэу игъонэмыс хъугъэ. ЯтIонэрэ кIалэу Кимэ лIакъор лъегъэ-кIуатэ. Кимэрэ ышыхъурэ ятэ-янэ-хэм ялъэуж рэкIох, гукъэбзагъэ зыда-лыгъэу тикъэралыгъо фэлажъэх. Арышъ, тызхъэгъэ илъэсыкIэр мафэ афэхъу-нэу сафэлъало.

КЪАДЭ Мухьдин.

Адыгэкъал.

ГУПШЫСЭХЭР

Мы дунай дахэр

Этюд

Мыщ фэдиз зидэхэгъэ дунаир зи-гупыкI Тхъэшхор зэрэкъабзэм, зэрэлъэ-шым, зэрэхъатырышIэм ныбжыи се-джэнджэшыгъэп. Угурэ унэлурэ фэ-гъазэхы, шъыпкъагъэ уилэу елъэлэуи, сыд ац етIани кыпфимышIэщтыр?!

УзкIэлъэлугъэ пстэур уигъэгъотышт. Боу лъэш, боу ар гукIэгъу! Ащ ыкIолIэ лъэшба нэфэу, фабэу, жыи къабзэу, псы IэшIоу, Iэзэгъоу, уц шхъуантIэу, мээыбэу, кыушъхъэ пытэу, псыхъуа-бэу, хы шхъуантIэу мы дунаим те-тыр. А зиунагъо бэгъон лъэпкъ, хэти ар зэкIэ кыдигурылонкIэ фэлуагъэ щылэпи: адыгэр мы чIым зытетыр тхъапш хъугъа? Кыизэралытэрэм-кIэ, илъэс минихым кIемихъугъэмэ, кыщыкIэрэп. «Адыгэр боу Iушыгъ» ало джы непэ щылэхэм. Адэ сыда джы кIэхъу-гъэр? Iушыжыба? Ащи хэлъ щыл.

Чыгы пэтзэ, илъэс къэс зэфэдэу тIэмырэп е пхъэшъхъэ-мышъхъэ кытырэп, цIыфитIу зэфэ-ди хъурэп. Шылагъэхэми Iуш дэдэхэри ахэтыгъэ-хэр шъыпкъэ, ау ялагъэх ахэми узышыгъынышхоу щымытхэри; непэрэмкIэ, Iушхэр мыбэдэдэми, тилэх, ау джы нахъ кыыхагъэ-щыхэрэр зыцIэ ралохэрэр гъот зилэ хъор-шэр чан-хэу зилахыи зымылахыи зышыхэрэр арых.

Хэта зышIошъ мыхъу-рэр къаслорэр? Ащыгъум, джэгъу е ешхэ-ешъо хъя-рым кIуи, къалорэ хъо-хъухэм акIэдэлукI: «Ахъ-

Тхъэм ар зэхимых пшIошIа? Непэ цIыфхэм нахыбэм ахъэшхуи агъо-ты, дани, дышъи щыкIэхэрэп, ау ... Ежхэр зэмыгупшысэгъахэу псауныгъэр ялэжыыхэп, ащкIэ лъалорэр зэрэмэкIэ дэдэм ишыс лIэныгъэр жъугъэ зэрэ-хъугъэр. «Жэм дэлпыр мэхъу» зылогъэ адыгэхэр губзыгъагъэх.

Тигъунэгъу Шайдэт-нанэм илореныгъ ыкIом ыкIо пае: «СишъхъахъумтIэжъ закIо ихъар сэрэлъэгъуи, сылIэми сырыраз». Ары ыкIи зэрэхъугъэр. ЗэрэшIоигъуагъэу ныжъым, кIалэм кышцагъ, джэгъушхуи фашIыгъ, Шайдэти «скIом ыкIо кышцагъэм сиунэ сы-ригъэсыжыырэп, сырифыгъ!» ыломэ, джэзэ, адыгэ хабзэм тетэу зекIуагъэ, зэкIэ хъярыри дахэу кIуагъэ. Ыужы-

хэм, мы чIым рэхъатэу тетеным кIэ-лъэлунхэр. Джары етIанэ цIыфыпсэр махэ зышIырэр; зыны кыльфыгъэ-хэр, Iахыл гупсэхэр зышIуагъэлэфэу Тхъэм елъэлухэрэп.

Тидунэе дэхэ ялые мыхъамелэ итэ-

псыхэр кыдзэрэфхэу, альэгъурэр бгъэкIэ зыкIызэрэфэрэр. «Шыкур» гу-щылэр зэрамышIэжыырэр ары. Акъы-лынчъэ-кIэрарынчъэ пэлчъ имыгъэсэгъэ-тхъамыкIагъэкIэ «цIыфыгъэ хабзэм» кы-убытырэр зериульэгурэр ары.

Непэ адыгэхэр щылэх тхъэжъхэу, нэу къэзыль-фыгъэр сымэджэ Iыгъын зэхъум, ежъ IаплI фабэ-кIэ зэрихъаным, гущылэ шъабэкIэ пэлутыным ачы-плэкIэ, ны сымаджэм пэсакIо «фэсакъынэу» зэрэпэлугъэтысхъагъэм рыкъэйтхэу. Шулъэгъу бацэу ным фырилагъэм ыгъэуташохи, ыгъэкIо-дыгъэхэр ары ахэр. Сы-дэу пшына? Тыадыгэ закIэми пстэуми, ты-дэгъу закIэп, ары цIыф лъэпкъми фэныкыуагъэ сыдигъуи зыкIилэр.

Ауми, кыизэхъшъо-жыырэр ышIагъэм имы-хъун еуцолэжъэу, Тхъэм ештэжыи. Олъэгъуа? Фэбгъэгъун лъэкIышъуныр щылэныгъэр зыухъумэрэ шэн. Зэрэ-хъурэмкIэ, щылэныгъэм ыльапсэр щэла-гъэр ары. Адэ мыхъуштыр зэкIэ о пшъхъэкIэ кыкIэшIыкIыжи, пчэныжъ бжъакIо кыптеклэнба?!

Ауми, мы дунай дахэр зыфызете-тыр, тыкыизкъуанэрэр къэшIэгъуай. Зыныбжъ, зиакъыл икIугъэхэмкIэ тыщыкIэгъэ закI нахъ зыдэтымышIэжъэу, укыизэрэтэшIушIэн шIэгъэ икIу тилэп.

Гупшысэр гүлэу мэукъоралъэ, къезэрэ-фэкIы... Хэти щыгъупшэ мыхъуштыр Ны гукIэгъу-шулъэгъум, сабий цыкIу-хэм апае мы дунэе дахэр Тхъэм кыи-зэригъэшIыгъэр, ахэм апае зэрэзэты-ригъэтырэр ары. Хэти тчыгъупшэ хъу-штэп тызэплъыжышъуныр ыкIи зыдгъэ-тэрэзыжыи кIарыур зыхэдгъотэжыиыр, ар ищыкIагъ. Пстэуми плэ пытэу зэрэ-лыгъмэ, гушIуагъуи, гумэкIи щэчыгъо-шIуба, шIоу кыпIукIэщтыри нахыбэба!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

щэр пфэмылпытэжъэу уилэнэу, данэ-рэ дышъэрэ уащымыкIэнэу тыпфэлъало!» язэрэгъало.

рэ пчэдыжым, нысэм ытыщ ны-сащэр зышцагъэхэр нэсыхи, мы-хъамелэ егъэхыгъо имыфагъэ-хэу, мэжэгъэлу кIалэу къалопщы-гъэм, гоцэжыыр — Шайдэт зэрэ-щымылэжыыр благъэхэм кIари-луагъ. Нысащэр зыщэгъэ Iахыл-хэм зэхыхыгъэр зыфахын ашIа-гъэп — ишIугъошхуагъ. Ау ахэм ашIэщтыгъэп, Шайдэт ренэу Тхъэм кыишIэнэу зыкIэлъэ-луштыгъэр кыишIагъ. Арышъ, тхъэлъэлуми ишыкIэ пшIэныр ыкIи уфэсакыныр ищыкIагъ.

Адэ нэбгырэ тхъапша тачы-щэу мафэ къэс мы дунай да-хэр пытэ Тхъэм тфшIынэу елъэлурэр? Сыгугъэрэп ахэм япчъагъэ бэдэдэкIэ. Зым «ахъщэ хъоуе кыисэт» ело, адрэм — псэогъу, нэмыкIым — IэнатI, унэ фаери макIэп. Ащыгъупшэрэм ащыц ны-тыхэр бэрэ ашъхъарытын-хэм, ныкыльфыгъэхэр къафиухъумэн-

МЭХЪОШ Руслъан

Зэгъэлъэгъу, зэхаш, фэшлуш!

Лирическэ рассказ

Сыкъэушыгъэу плэм сыхэлъ. Шъхъаныгъупчъэу дэжъ сыхуль. Дунай дахэу ащ къыщ-рэр сыхуль. Шъхъаныгъупчъэр лущэигъ, сыгу дунаим хэщэ-ягъ... Нэфиль гохым изэкълэ! Гум изытет егъэкълэракълэ. Гъэт-хэпэ жы лэшлу унэм къыри-лъасэрэр сыхуапэу зыхуэщэ, сирень къутамэу къэгъагъэр зыхуэщэу шъхъаныгъупчъэшъхъэ блыпкъым къелэлэхэрэр жы макълэм зэрещэ, «къагло мой, къэтэджи кыхахъ чыюпсым, зычлэгъау жы шына шъабэм, зыщыгъэпскл къэгъэгъэмэ шъо-упсым, тыжыныпс осэпсклэ уцы къашхэм плэуж хэпчы-зэ, плэгу гъэушын» ылозэ лэ кысфэшлырэм фэд...

Сыкъызыщэлъэтышъ, сыкъе-лэты унэм. Сыкъызырэхэрэ-зэу жы гохъ чылэтэгъэ лан-тэм, кысфэшлызэ лантл, гъат-хэм ымэ лэшлу кыслоо, илэшлу-гъэ лур зэрещэу, шъхэр ыгъэу-назэу. Чыгхатэм ыгу сыхэлъэ-разэ, слээгъурэм, бзымэу яцыргъ-щыргъ макъу зэхэсхы-

рэм гупсынклэ-лъэпсынклэ сызэрашлырэм сагъэрэзэ! Сы-дэу дэхэ дэд мы тидунае! Ип-чъэшъхъау ащ сиунэ пчъэшъ-хъау, сызнэсышъоу сыгуклэ, нэмэ афэмыплъышъурэр — зэкълэ, зэкълэ ащ игъунджэу. Исэлъагъо ахэр, сэри зислэ-гъожъзэ, ащ сызэрэщыщыр сыхъэу зыхдэсшэжъызэ!

Си Алахъ закъу! Тигъа! мы дунаир уемыгуау джаушътэу дахэу, гохъэу, нэм фэмыплъэу, рэхъатыгъо тельэу! Бзэджагъэ рамышэу, амыгъэплъэу... Цыфи къэзыуцухы гу щызэщэфэу: фэмышыгуклэ тысыгъэр зыми

зыщымыфэу, зигъэпсэфынау гъолыгъэр игъо ифэу, чым тетым ыгъотэу илахъ тефэу! Си Алахъ, тыщыгъа! Зыщы-фаем шъхъадж гъолъэу, тэджи-жъэу, уашъор шъхонтлэ дахэу — имылу, мыпкыжъэу, ядэ-хэгъу зэпытэу Тыгъи Мазы цыфыр зэрысагъэу, къэмыуцоу щылэныгъэр, зэпымытхъэу игъо-рыгъоу ыпэ лъыклотэнэу! На-сып гъогу шлагъо тхъагъо тетхэу бэрэ тытегъэт!

Ярэби, дунэе хъалэмэт мы тидунае! Фэшлу ашлыгъ сшлшы ар тэц пае. Адэ армэ, къэдгъэ-укытэжъынэп!

Чэл тэгъэшлы, Даут!

Рассказ

Гъэмэфэ мэфэ кыхъэм илъэ-сипл-тфы умыныбжъэу, джэ-гунми уфэщэгъэ шъэожъыеу пчэн мыло-мышлэжъыр уизакъоу ренэу бгъэхуныр лф псынкла-гъоп. Ащ уигупшысэ гъогу тырищэушът, уигулыты ыгъэ-чанышъушът. Джары зэщтегъэу хэкыплэ къэсэзыгъэушътысы-гъэри.

Еджаплэм тычлэхъэфэхэкълэ мафэ къэс тызэлукъу, тызэ-дэджэгоу Даутэ шъэогъу блэгъэ дэдэу силагъ. Янэу Хъаджэти ышыпхъуитлуи унэ щырялэу Краснодар дэсыгъэх. Ау еджа-

плэм члэхъафэкълэ Даутэ иклэлэ-цыкыгъор тичылэ, янэжъ-ятэжъ-хэм адэжъ щигъэкълуагъ. Тигъу-нэгъу дэдагъэх ахэр. Джары нэлъасэ тызэрэзэфэхъугъэр. Тхъэм джэнэт кырет ащ янэжъ Фатимэтэу «Нью цыкылу» алозэ заджэщтыгъэхэм (иллыжъэу Хъэнашхъо зэрэлъэгъэ дэдагъэм паеми сшлэрэп, пашызэ ащ, аушътэу зыкълэджэщтыгъэхэр), ау боу нью хъалэлыгъ, нью шлэ-гъуагъ! Боу шъоупс стаканыбэ рытигъэшъугъ ащ нэбгыритлум! Чырыклор зилэужыгъори, илэшлугъэ зыхдэри ары тэ-зыгъэшлагъэр — гъэжъагъэуи, цынауи. Ащ ыуж сшхыжыгъэп ар, згъотыжыгъэп. Ицынэгъум сыгу рыхышътыгъ.

Тэкълурэ сиза-къоу пчэнахъо сы-кълуагъэу, етланэ сиынбджэгу зы-дасщэу сыублагъэ. Ау апэрэ мэфэ заулам ыуж кыз-гурылуагъ щэджэ-гъо лэпэ-цыпэр (шхэгъур) къэсы-гъэу ар плыгы-

жын зэрэмылэкышътыр ыкли сэгупшысагъ сшлэмэ хушътым. Нахъыбалорэ кызкызыгъэгъу-ным пае къэсыгупшысыгъ пхъэсаным хэтшыкызызэ тычлэ-сынэу мафэ къэс чэл тшызэ тшынау ыкли кыздыригъэш-тагъ. Пчэныр зыщыдгъэхурэ гъоим готыгъ лшъхъэ тешъо-шхо щырауыгъэм фэдэу ти-зэу ыкли лужоу пхъэсаныр кытекълэу. Пчэнми тылпы-лэзэ, пхъэсаныр хъоу кыт-тыкыты, лужоу зэтыусэизэ чэл тшыты, уц шъабэкълэ ычлэ кыдгъэтлылэкышътыгъ. Ащ тыпэлъыфэ щэджагъуи хъу-шътыгъ, блэкълэуи, тыгъэм икълэ-рыгъэзыныным фэжъэуи кыхэ-кышътыгъ...; тэкълэуи тычлэсыжы-шътыгъэба етлани, тыгъэми зы-шлэодгъэбылэжыгъэу, уцымэ лэшлури зыхушътэзэ «зыдгъэт-хъэжъэу». Ежъ мэлэкълэ къа-плэти ащ нэс, сэщ нахъ кълэзэ гъэшлуагъэу щыт Додик (янэджэр джары ащ зэрэджэщтыгъэхэр) сфэлыгъыжышътыгъэп, сшлэ-жышътыгъ. Ау «уисменэ» ыны-къо е ыныкъом нахъыбэр пы-кыгъахэмэ, ари дэгъугъэба! Къэнагъэр нахъ ищыжыгъо-шлугъ.

Къысфэхъу псэогъу!

Пхъэгъугъэ жъгъэй клэгъэстэнэу зэхагъэ-нэным клэнэцлэу сыгу щызэхэушъоуегагъа, уинэ-плэгъу хафи мэшлуачэу, мэшлэшхоу кызэкълэ-нагъэу сыбгъэ тхъамыклэ дестыкы, зынэсрэри пелыгъукы. Тыгуас сызырэхъатыгъэр, джы непэ сыда кысщышлыгъэр, сыгу ныкъост клэгъуасэ мыхъузэ, кысфэхъуба мэшлогъэ-кълуасэу.

Къасшлэрэп кысэхулагъэр, спкъэу ты-гуасэ лъатэщтыгъэр джы непэ зэхэзыулагъэр, хэта тиклэй щылагъэр? Машлом гукъаоклэ

зызэблехъу, сыгу псыцу къэрэжъхэр кысщызэрэ-лэхъу кысщэхъу..., рахъукы, шъоф нэклэ ра-шыкы...

Гу симылэжъэу сыкъанэмэ, сыхдклэ сыбы-лымыжына, хэт сырыщыкълэгъэжына, джашыгъум бетакыи сыримиосэжъын...

Сыд пае сыкъемыжэгъахэу уинэплэгъу кысфэбдзи, сэри гуфаллэу сыоплэзэ, тизэ-луплэгъу ишлугъэу сыгу кысщыбгъэблагъа?! Сыщыкълэу хъугъэ джы уи Адыиф лэнтэгъу, кысфэхъу псэогъу!

Сабиймэ аloxэрэр

Нэнэжъым пхъорэльфыр егъасэ:

- А сиклал, упскэ зыхъуклэ, плупэ лэклэ лубытэн фае.
- Умыгумэкл, нэнэжъ, сцэхэр кыдэзышътхэп.

Къалэм кыкылыгъэ шъэожъые цыкълум итатэу цэхэр зыхуы-тыжыгъэм цэхэр лубытэу ылээгъугъ. Ыгъэшлэгъуагъ ыкли гушлуагъэ.

- Тат, о цэхэр уилэжыгъэхэп ныла мыщ ыпэм сыкъызэкълэм?
- еупчыгъ.
- Кысцукълэжыгъэхэба, сишъхъахъумытл, сэри сэгъушлэ боу,
- кырылуагъ.

Автобусым исэу клорэ шъэожъыер пэтхъу-лутхъушху. Зэрэ-фэлъэкълэу етлупшыгъэу къэпсы, ынэпсхэри кыкълэфы, ыпэп-сэу кычъырэри рефэклы.

- Пэлэкълэ платыку плыгыба? — къеупчы кыгос бзыл-фыгъэр.
- Слыгъ, — реложы, — ау, кысфэгъэгъу, ар сэ зыми естырэп.

Клэлэцыкълум ныр еулу:

- Тетем сэлэм ех!
- Уимафэ шлу!
- А сыхдэу клэлэ дэгъуа мыр! Ма джащ пае шоколадкэ!
- Сыда адэ еплон фаер, Адам? — ныр мэгуэмэкли.
- Тет, джыри зы кысэт!

Цыфыр зэрызыбзэ автобусым кыхъэгъэ нюм гупсэфыжъэу щыс клэлэцыкълум релэ:

- А клэлэхъу, мой зэ къаплыи, укъэтэджышъунэу ушъта?
- Боу сыкъэтэджышъушът, ау сыкъызэрэтэджэу сичлыплэ о уубытышът.

Я 2-рэ классым щеджэрэ шъэожъыем ятэ тепхъэшыхъэ:

- Непи тлухэр къэпхы укъэкълэжыгъ, ара?
- Хъау, пап, къэсхыгъэп, тетрадьхэри, дневникри узэ-рэмыцлэцэнэу члэсыдыгъэх.

Клэлэцыкълу ыгыплэм иагурэ куп хэт сабийхэм медсест-рар яупчы:

- Сыда ушхэнэу утысыным ыпэкълэ плэхэр птхъаклынхэ зыкыфаер?
- Шъэожъые горэм ылэ лъагъу кълэты, «къэсцлэщ» зыфилоу:
- Джэмышхыр умылушлоиным пае.

Хъакълэ кълуагъэ пшъэшъэ цыкълу лэшлур зикласэр джыри торт кыратынау ялэлулгъ.

Бысымгуащэм ащ кыроло:

- А дэхэ дэд, пшъэшъэжые дэгъухэм зыгорэм хъаклаплэ шылэхэу «джыри сыфай сшхынэу, кысэт» алорэп, уимамэ ахэр кыуилорэба, уигъашлэрэба?
- Кысело зэкълэ, ау симамэ ышлагъэп арэу бзыгъэхэр псыгуабзэу щытышътхэми, сыда тэрэзэу зыкълэмыгошъыгъэр?

Ным ишъэожъые ынэгъу дэгъоу ытхъаклынэу рилуагъ. Тлэкълэ тешлагъэу къэджэ:

- Нан, таушътэу о кыпшлэшлыра, тхъакълумэхэри нэгум щышъа е шъхъэпхэтыкум хэхъэхэ?

- А Дамир, — ным егъэшлагъо, — сыхд хъупагъэу непэ мыр мытфэмэ, япллэу пцэхэр плэкълыхэра?

- Тхъэмэфэ псаум зи кысэмылоу къабзэу, ори умыгумэклэу, сэри зи кысэмылоу сыгупсэфыным пае.

Гъунэгъу бзылфыгъэр шагум кызэрэдахъэрэр зельэгъум, ным шъэожъыем рилуагъ псынклэу икынышъ, янэ зэримы-сыр рилонэу.

Дамир гүлэзэ илэти, Рабихъат ыпашъхъэ ипклагъ:

- Мамэ ылуагъэр ошлэ, унэм зэримысыр кыослонэу ары.

ДЗЭУКЪОЖЪ Нуриет.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу

«Чыплэ зыгъэларышлэжыным ехылаагъ» зыфилоуэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 28-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Чыплэ зыгъэларышлэжыным ехылаагъ» зыфилоуэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Чыплэ зыгъэларышлэжыным ехылаагъ» зыфилоуэм мы къыкълэпыклоуэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм:

1) я 5-рэ статья:

а) ия 7-рэ лахъ мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«7. Къэлэ коеу Адыгэ Республикэм иадминистративнэ гупчэу щытым, джащ фэдэу къэлэ койхэм ыкӀи муниципальнэ районхэм мы статья ия 9-рэ лахъ диштэу Адыгэ Республикэм изакон гъэнэфагъэхэм ахагъэхьагъэхэм яшэпхъэ правовой актхэм предприниматель, инвестиционнэ лофшлэным игъэцэкӀэн епхыгъэ лофыгъохэм алылэсыхэрэкӀэкспертизэ шыгъэнхэм фае. Адыгэ Республикэм иадминистративнэ гупчэу щыт къэлэ коим чыплэ зыгъэларышлэжынымкӀэ икӀулыкӀу ар зэшлуихын фае Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ тегъэпсыхьагъэу.»;

б) мыщ фэдэ къэлауагъэ зилэ я 8-рэ ыкӀи я 9-рэ лахыкӀэхэр хэгъэхьогъэнхэм:

«8. Къэлэ псэупӀэхэм ыкӀи къоджэ псэупӀэхэм яшэпхъэ правовой актхэм предприниматель, инвестиционнэ лофшлэным епхыгъэ лофыгъохэм алылэсыхэрэм джащ фэдэу экспертизэр ящыкӀагъэу щыт, Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ гъэнэфагъэ къызэрэдильтэрэм тетэу чыплэ зыгъэларышлэжыным икӀулыкӀухэм ар агъэцэкӀэн фае.

9. ШӀокӀ имылэу ащ фэдэ экспертизэр зищыкӀагъэхэр Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ къегъэнафэх. ЫпӀэкӀэ зигугъу къэтшыгъэхэм афэдэу мыщкӀи къызыпкырыкӀыхэрэр предприниматель, инвестиционнэ лофшлэным епхыгъэ лофыгъохэм алылэсырэ шэпхъэ правовой актхэр ары.»;

2) я 12-рэ статья ия 3-рэ лахъ иятӀонэрэ гуцылэхуыгъэ мыщ фэдэ гуцылэхэр хэгъэхьогъэнхэм:

3) я 32-рэ статья ия 6-рэ лахъ хэт гуцылэхэм «я 35-рэ статья ия 8-рэ ыкӀи ия 15-рэ лахыкӀэр хэгъэкӀыгъэнхэм;

4) я 34-рэ статья:

а) ия 2-рэ лахъ мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«2. Муниципальнэ районым, къэлэ коим, къэлэ псэупӀэм, къоджэ псэупӀэм япашэ муниципальнэ образованием илӀыкӀо къулыкӀу хедзы, зэнэкӀокӀур ылапсэу реклоуыгъэ лофтхьабзэм зыцӀэ къыщыралогъэ кандидатхэм къахышӀ, чыплэ администрацием ипашэ агъэнафэ.»;

б) мыщ фэдэ къэлауагъэ зилэ я 2³-рэ лахыкӀэр хэгъэхьогъэнхэм:

«2³. Федеральнэ законом ия 36-рэ статья ия 21-рэ лахъ тегъэпсыхьагъэу муниципальнэ образованием ипашэ хуштымкӀэ кандидатурэхэм якъыхэхын епхыгъэ комиссиер зэхашэ.»;

5) я 35-рэ статья ия 3 — 10-рэ ыкӀи ия 13 — 15-рэ лахыкӀэ кӀуачӀэ ямылэжъу лытэгъэнхэм;

6) я 38-рэ статья мыщ фэдэ къэлауагъэ зилэ я 8²-рэ лахыкӀэр хэгъэхьогъэнхэм:

«8². Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу щылэмрэ Адыгэ Республикэм изаконхэмрэ атегъэпсыхьагъэу муниципальнэ образованием яуставхэм депутатим иполномочиехэр иплалӀэм къыпӀэу зэрэзепыхэрэм елӀытыгъэу гарантиэ гъэнэфагъэхэр къыдалытӀэнхэ алыкӀышт. Федеральнэ законом ия 73-рэ статья ия 1-рэ ыкӀи ия 2-рэ лахыкӀэм къызэрэдальтэрэм тетэу полномочиэу ялэхэр зызэпыухэкӀэ, джащ фэдэу аныбжкӀэ пенсием зынэхэкӀэ зигугъу къэтшыгъэ лофтхьабзэхэм атетэу зэшлуахых.»;

7) я 44-рэ статья:

а) ия 3-рэ ыкӀи ия 4-рэ лахыкӀэр мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«3. Къэлэ коеу Адыгэ Республикэм иадминистративнэ гупчэу щытым, джащ фэдэу къэлэ койхэм ыкӀи муниципальнэ районхэм яшэпхъэ правовой актхэм япроектхэм шӀолӀырхэм предприниматель ыкӀи инвести-

ционнэ лофшлэныр зэрэзэшлуахынэу щытым епхыгъэхэм афэгъэхьыгъэхэр хэбзэгъэуцугъэ гъэнэфагъэу щылэм зэрэдиштэхэрэр ауплӀэкӀухэзэ ашӀын фае. А лофтхьабзэр къэлэ коеу Адыгэ Республикэм иадминистративнэ гупчэу щытым чыплэ зыгъэларышлэжынымкӀэ икӀулыкӀу зэшлуихын фае. Мы статья ия 6-рэ лахъ иположениехэм адиштэу а лофыр зэшлохыгъэн фае. Зигугъу къэтшыгъэ проектхэм къахиубытэхэрэп:

1) муниципальнэ образованиехэм ялӀыкӀо къулыкӀухэм яшэпхъэ правовой актхэм чыплэ хэбзэлахыкӀэр зыгъэнафэхэрэм, ахэм зэхъоклыныгъэхэр афэзышӀыхэрэм, кӀуачӀэ ямылэжъу зылытэхэрэм япроектхэр;

2) муниципальнэ образованиехэм ялӀыкӀо къулыкӀухэм яшэпхъэ правовой актхэм бюджетим епхыгъэ зэфыщытыкӀэхэр къэзыгъэнафэхэрэм япроектхэр.

4. Къэлэ коеу Адыгэ Республикэм иадминистративнэ гупчэу щытым, джащ фэдэу къэлэ койхэм ыкӀи муниципальнэ районхэм яшэпхъэ правовой актхэм япроектхэм шӀолӀырхэм предприниматель ыкӀи инвестиционнэ лофшлэныр зэрэзэшлуахынэу щытым епхыгъэхэм афэгъэхьыгъэхэр хэбзэгъэуцугъэ гъэнэфагъэу щылэм зэрэдиштэхэрэр ауплӀэкӀухэзэ ашӀын фае, лӀэныкӀуагъэу къыхахыкӀэхэрэр икӀоу ахэм къащадамылӀытэ хушӀтӀэп. А лофтхьабзэр къэлэ коеу Адыгэ Республикэм иадминистративнэ гупчэу щытым чыплэ зыгъэларышлэжынымкӀэ икӀулыкӀу зэшлуихынэу щыт. Мы статья ия 6-рэ лахъ иположениехэм адиштэу а лофыр зэшлохыгъэн фае. Зигугъу къэтшыгъэ проектхэм къахиубытэхэрэп:

1) муниципальнэ образованиехэм ялӀыкӀо къулыкӀухэм яшэпхъэ правовой актхэм чыплэ хэбзэлахыкӀэр зыгъэнафэхэрэм, ахэм зэхъоклыныгъэхэр афэзышӀыхэрэм, кӀуачӀэ ямылэжъу зылытэхэрэм япроектхэр;

2) муниципальнэ образованиехэм ялӀыкӀо къулыкӀухэм яшэпхъэ правовой

актхэм бюджетим епхыгъэ зэфыщытыкӀэхэр къызылотыкӀыхэрэм япроектхэр;»

б) мыщ фэдэ къэлауагъэ зилэ я 5-рэ ыкӀи я 6-рэ лахыкӀэхэр хэгъэхьогъэнхэм:

«5. Муниципальнэ шэпхъэ правовой актхэм япроектхэм уасэ афашӀы зыхуагъэу къызыпкырыкӀыхэрэр предприниматель ыкӀи инвестиционнэ лофшлэным епхыгъэ пшӀэрылӀхэр, джащ фэдэу чыплэ бюджетхэмкӀэ лофыгъохэм япхыгъэ положениехэр ары.

6. Адыгэ Республикэм изакон къыделӀытэх къэлэ койхэм ыкӀи муниципальнэ районхэм шэпхъэ правовой актхэмкӀэ япроектхэм зэхъоклыныгъэу афэхуан ылӀэкӀыштхэр, предприниматель ыкӀи инвестиционнэ лофшлэныр зыгъэцӀкӀэрэ субъектхэм а лӀэныкӀомкӀэ яшэпхъэ правовой актхэри шӀокӀ имылэу ауплӀэкӀунхэр ищыкӀагъэу щыт.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхуэрэп

1. Официальнэу къызыхаутырэ ыуж мафӀи 10 зытешӀэкӀэ мы Законом кӀуачӀэ илэ мэху.

2. Муниципальнэ образованиехэм яуставхэр мы Законом диштэхэу шыгъэнхэм фае кӀуачӀэ ялэ зыхуэгъэм ыуж мӀэи 3-м нахъ тырамыгъашӀэу.

3. Адыгэ Республикэм и Законэу N 294-р зытетэу «Чыплэ зыгъэларышлэжыным ехылаагъ» зыфилоу 2005-рэ илъэсым гъэтхӀапэм и 31-м къыдӀэкӀыгъэм ия 34-рэ статья тегъэпсыхьагъэу муниципальнэ районым, къэлэ коим, къэлэ псэупӀэм, къоджэ псэупӀэм япашэ хадзы.

4. ЗыгорӀкӀэ пашэм иполномочиехэр иплалӀэм къыпӀэу зызэпыухэкӀэ, Адыгэ Республикэм и Законэу N 294-р зытетэу «Чыплэ зыгъэларышлэжыным ехылаагъ» зыфилоу 2005-рэ илъэсым гъэтхӀапэм и 31-м къыдӀэкӀыгъэм ия 34-рэ статья тегъэпсыхьагъэу мӀэзеклох.

Адыгэ Республикэм и ЛӀышхьӀэу ТХЪАКӀУШӀНЭ Аслъан

къ. МыекӀуапэ, мӀэзаем и 3, 2016-рэ илъэс N 500

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышӀхьарымытыжхэу къэнагъэхэм зычӀэсыштхэ унэхэр ятыгъэнхэм ехылаагъ» зыфилоуэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2016-рэ илъэсым щылэ мазэм и 28-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышӀхьарымытыжхэу къэнагъэхэм зычӀэсыштхэ унэхэр ятыгъэнхэм ехылаагъ» зыфилоуэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 159-р зытетэу «КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм ыкӀи ны-тыхэр зышӀхьарымытыжхэу къэнагъэхэм зычӀэсыштхэ унэхэр ятыгъэнхэм ехылаагъ» зыфилоу 2012-рэ илъэсым тегъэгазэм и 28-м къыдӀэкӀыгъэм къыкълэпыклоуэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм:

1) я 2-рэ статья:

а) апэрэ лахыкӀ хэт гуцылэхэм «КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм зыналэ атэзыгъэ-

тырэ чыплэ къулыкӀуэм» зыфилохэрэм ачыплӀэкӀэ гуцылэхэм «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀэкӀоу къулыкӀоу гъэсэныгъэм фэгъэзагъэм ичыплӀэ къулыкӀуэм» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

б) я 31-рэ лахыкӀ мыщ тетэу тхыгъэнхэм:

«3¹. КӀэлэцӀыкӀу ибэхэм япхыгъэ тхылӀхэр илъэс къэс мӀэзаем и 1-м къыщегъэжъагъэу мӀэлылфӀэгум и 1-м нэс къырахылӀэхэзэ ашӀын фае. Документхэр зауплӀэкӀухэрэ нӀужым Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀэкӀоу къулыкӀоу гъэсэныгъэм фэгъэзагъэм лӀагъэхьанхэ фае.»;

в) я 3²-рэ лахыкӀ хэт гуцылэхэм «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо ха-

бзэ игъэцӀэкӀоу къулыкӀоу гъэсэныгъэм фэгъэзагъэм» зыфилохэрэм ачыплӀэкӀэ гуцылэхэм «опекӀмкӀэ чыплӀэ къулыкӀуэм» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

г) я 7-рэ лахыкӀ хэт гуцылэхэм «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ игъэцӀэкӀоу къулыкӀуэм» зыфилохэрэм ачыплӀэкӀэ гуцылэхэм «чыплӀэ къулыкӀуэм» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

д) я 8-рэ лахыкӀ иапэрэ абзац хэт гуцылэхэм «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ гъэсэныгъэм ылӀэныкӀокӀэ игъэцӀэкӀоу къулыкӀуэм» зыфилохэрэм ачыплӀэкӀэ гуцылэхэм «чыплӀэ къулыкӀуэм» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм;

е) я 11-рэ лахыкӀ кӀуачӀэ имылэжъу лытэгъэнхэм;

2) я 4-рэ статья ия 2-рэ лахъ хэт гуцылэхэм «Адыгэ Республикэм икӀэралыгъо хабзэ гъэсэныгъэм ылӀэныкӀокӀэ игъэцӀэкӀоу къулыкӀуэм» зыфилохэрэм ачыплӀэкӀэ гуцылэхэм «чыплӀэ къулыкӀуэм» зыфилохэрэр тхыгъэнхэм.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кӀуачӀэ илэ зыхуэрэп

Официальнэу къызыхаутырэ мафӀэм щыублагъэу мы Законом кӀуачӀэ илэ мэху.

Адыгэ Республикэм и ЛӀышхьӀэу ТХЪАКӀУШӀНЭ Аслъан

къ. МыекӀуапэ, мӀэзаем и 3, 2016-рэ илъэс N 505

◆ ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

«Ислъамыем» имэфэкI дагощы

Дунаим щызэлъашIу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыIо-къэщыокIо ансамблэу «Ислъамыем» мыгъэ илъэс 25-рэ мэхъу.

Ащ фэгъэхыгъэ Iофтхьабзэхэр тиреспубликэ имызакъоу, Урысыем ишъолъырхэм ащыкIоштых. Концерт игъэклотыгъэхэр Москва, Налщык, Щэрджэскъалэ, Краснодар, нэмыкIхэм къащитыштых.

Мэлылфэгъум и 20-м «Ислъамыем» юбилей зэлукIэгъу Мыекъуапэ щыкIошт.

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ «Ислъамыем» юбилей ехыплэгъэ зэхыхъуу щызэхашагъэм культурэмкIэ министрэу Къулэ Мыхъамэт, ащ игуадзэу ШъэуапцIэкъо Аминэт, «Ислъамыем» ихудожественнэ пащэу, композиторэу Нэхэе Аслъан япэублэ гуцылэхэм ащыхагъэунэфыкIыгъэ гушысэхэр щыIэныгъэм епхыгъэх. «Ислъамыем» Адыгэ Республи-

кэм илэгъу. Илъэс 25-м къыкIоцI ансамблэр Тыркуем, Израиль, Польшэм, Италием, адыгэхэр бэ хуэхуэ зыщыпсэурэ хэгъэгухэм, Урысыем ишъолъырхэм ащылагъ. Урысые Федерацием и Правительствэ илауреат хуэгъэ. Нэхэе Аслъан Урысыем, Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ артист, композиторэу Дмитрий Шостакович ыцIэкIэ агъэнэфэгъэ шу-хъафтыныр къыфагъэщыошагъ. «Ислъамыем» иартистхэм Кавказ иреспубликэхэм, Краснодар краим ящытхуэцIэхэр ахых.

Юбилей зэхыхъэхэр нахъ гъэ-шIэгъон хуонхэм фэшI республикэм итворческэ купхэр концертхэм, зэлукIэгъухэм, Iэнэ хураехэм къахагъэлэжьэщтых.

КультурэмкIэ Министерствэм щыкIогъэ зэхыхъэм Адыгеим лъэпкъ IофхэмкIэ, Iэкиб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхэо Аскэр къызэрэщылауагъэу, лъэпкъ шIэжым, культурэмрэ искусствэмрэ языкыегъэлэтын афэлэжьэрэ «Ислъамыем» иконцертхэр зэкъошныгъэм ипчыхъзэхыхъэхуэ плытэнхэ плъэкIышт. Ансамблэр урысхэм, къэндзалхэм, ермэлхэм, адыгэхэм, фэшъхьафхэм агу

рехьы. Культурэм илофышIэхуэ, журналистхуэ зэхыхъэм къыщыгушылэгъэхэ Р. Цэим, З. КIэлэ-быим, Р. Хъурыем, С. Мэщлэ-къом, С. ТIэшъум, Р. Лышэм, С. Агъыржээнэкъом, нэмыкIхэми зэхэщэн Iофыгъохэм яеплъыкIэхэр къаралоллагъэх. Юбилеим ихэгъэунэфыкIын зэрэклорэм гъэ-зетеджэхэр щыдгъэгъозэщтых.

Сурэтым итхэр: **зэхэщэн Iо-фыгъохэм ахэлэжьэхэрэ Къулэ Мыхъамэт, Нэхэе Аслъан, Шъхьэлэхэо Аскэр.**

◆ ТАРИХЪЫМРЭ ЩЫIЭНЫГЪЭМРЭ

Илъэс минищым къыкIоцI адыгэ шъуашэм, зэолIым, шыум къарыкIуагъэм, ахэр тарихым къызэрэхэнэжьыгъэхэм афэгъэхыгъэ къэгъэлэжьгъон тыгъуасэ Краснодар къы-щызэлъахыгъ.

Адыгэ шъуашэмкIэ зэолIым зыкызыериухуэмэщтыгъэм, Iашэмэ якъыхэхыкIэ ыкIи лъэхъаным елытыгъэу зэхокIыныгъэу афэхуэщтыгъэм, шъошэ зэфэшъха-

фэу щылагъэхэм, зекIо шыум икьэ-бархэм, ащ игъомылапхъэ зыфэ-дагъэм, нэмыкI хуэгъэ-шIагъэхэр щыIэныгъэм къызэрэхэнэжьыгъэхэм къэгъэлэжьгъоныр яхыылагъ.

Къэгъэлэжьгъоныр Краснодар щэкIо

Къэбэртэе-Бэлыкъарымрэ Адыгэ Республикэмрэ я Лъэпкъ музейхэм яфондхэм ахэлэхуэ археологием, этнографием афэгъэхыгъэ пкъыгъохэр Мыекъуапэ, Налщык, ти Улэшыгъэ

КIуачIэхэм ямузееу Москва дэ-тым къацагъэлэжьагъагъэх. Краснодар щызэхашагъэ зэхыхъэм Краснодар краим, Адыгеим, нэмыкIхэм къарыкIыгъэхэр хэлэ-жъагъэх.

◆ ДЗЮДО. НЫБЖЫКIЭХЭМ ЯЗЭУКIЭГЪУХЭР

Ульянэ имедаль дышъэ

ТелефонкIэ къатыгъ. Урысые Федерацием дзюдомкIэ изнэкъокъу Новосибирскэ щэкIо. Илъэс 18-м нэс зыныбжьхэр зэлукIагъэху медальхэм афэбанэх. Апэрэ мафэм Адыгэ Республикэм иЛыкIо пшъашгъэ дышъэ медалыр къыдихыгъ.

Псэуплэу Джаджэм икIэлэеджа-кIоу Ульяна Ткаченкэр кило-

грамм 40-м нэс къэзыщэчырэмэ ябэныгъ, апэрэ чыплэр къы-

фагъэщыошагъ. Ульянэ псынклэу зэрэгупшысэрэм дакIоу, шыкIэ-шлухэр алырэгъум къыщигъэлэ-жъагъэх. Адыгэ Республикэм дзюдомкIэ ихэшыпыкIыгъэ коман-дэ итренер шъхьалэу Бастэ Сэ-лымэ къызэрэтилиуагъэу, У. Тка-ченкэм пэшорыгъэшъэу зэлукIэ-гъухэм дэгъоу зафигъэхъазырыгъ.

Тренер-кIэлэегъаджэу Адзынэ Алыгъ Джэджэ псэуплэм Iоф щешIэ, Ульяна Ткаченкэр дзюдом фегъасэ. Тиспортсменкэ ныбжьы-

кIэ гъогу техъаным ыпэкIэ гу-щылэгъу тыфэхъугъ. Ульянэ ышы-пхуу нахыжъэу Еленэ дзюдом щэбанэ, Урысыем изэлукIэгъухэм медальхэр къащыдихыгъэх.

Ткаченкэхэм, тренерхуэ Iоф адэзышIэхэрэм тафэгущIо, яме-дальхэм ахагъэхъонэу афэтэлэ. Новосибирскэ Урысыем изэнэ-къокъу щылагъэклэуатэ. Мэзаем и 12 — 13-м кIалэхэр зэбэныштых. Адыгэ Республикэм икIыгъэхэм гъэхъагъэ ашIынэу тафэлъало.

◆ БАСКЕТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Насыным зэкIэри елытыгъа?

«Динамо-МГТУ», Мыекъуапэ — «Нефтехимик», Тобольск — 77:81 (15:24, 21:16, 23:22, 18:19). Мэзаем и 11-м Мыекъуапэ щызэдешIагъэх. Зезыщагъэхэр: М. Будагянц — Пятигорск, Я. Блохов, А. Лаврухин — Iури Москва хэку. «Динамо-МГТУ»: Чураев — 11, Абызов — 15, Гапошин — 16, Еремин — 20, Широков — 7, Милютин, Хмара — 8.

Апэрэ такыкхэм хьакIэхэр апэкIэ къылъыхъэзэ, хьагъэм Iэ-гуаор дахэу радзэщтыгъ. ЕшIэ-гъум лыплъэхуэ залым чIэхэр тиспортсменхэм бэкIэ ащыгугы-щтыгъэх, «Нефтехимикым» те-клонхэ фаеу алытэщтыгъэ. ЯтIо-нэрэ едзыгъор 21:16-у тикоман-дэ хьакIэмэ къашлуихыгъэми, Тобольскэ къыкIыгъэхэр яшъып-къэу теклоныгъэм фэбэнагъэх.

Зэгъэпшэнхэм къаушыхъаты-рэр бэ. «Нефтехимикым» иешIа-кIохэр чыплэ нэкIым лыхыухэ-зэ, гуфит-шъхьафитэу хуурджа-нэм Iэгуаор радзэщтыгъ, апэкIэ къызылтыхэкIэ зэгурьIоштыгъэх. Очкоуи 3 дзыгъо 27-м щыщэ 8-р хьакIэхэм хьагъэм радзагъ — ар дэгъу дэдэу тлътэрэп. Арэу щытми, М. Барановым, Д. Сметаниным такыщэцэхуэ,

хьагъэм Iэгуаор гъогогъуи 7 ра-гъэфагъ.

«Динамо-МГТУ-м» очкоуи 3 дзыгъо 21-м щыщэу 1-р ары ны-лэп хьагъэм ридзагъэр, ащ фэдэ ешIакIэ къыхэкIыгъэу къэтшIэжы-рэп. Хуурджанэм пэчыжъэхуэ хьагъэм Iэгуаор рамыгафэмэ, благауу нахыбэрэ екIоплэнхэ фае, ау ари икьоу къадэхуэщты-гъэп.

ХьакIэхэр очко 12 — 14-кIэ тапэ итыгъэх. ТиешIа-кIохэм ягуе-тыныгъэ зыкырагъэлэтызэ, очкоуи 3-м нэсэу агъэкIэкIэуи хуэгъэ ыкIи акIэхъажышIтхуэ къытщы-хуэщтыгъ. М. Абызовыр, Н. Ере-миныр, А. Гапошиныр анахъ дэ-гъоу ешIагъэхэм ащыщых. Аужы-

рэ такыкыым очкоуи 3 — 4-кIэ хьакIэхэр тапэ итыгъэх. И. Хмарэ очкоуи 3 дзыгъор зегъэцакIэм, Iэгуаор хуурджанэм тыригъафи, ыбгъукIэ лъэтагъэ.

Тиспортсменхэр башэрэ зэрэ-хуэкъоштыгъэхэр къыдэплъыта-гъэми, теклоныгъэр къыдахын фэагъэ. «Динамо-МГТУ-м» итре-нер шъхьалэу Андрей Синель-никовым къызэрэтилиуагъэу, те-клоныгъэм фэбэнагъэх, ау яна-сып къыхыгъэп. ЕшIэгъур «Ди-намо-МГТУ-м» шлуахыгъэми, Урысыем баскетболымкIэ изэ-нэкъокъоу суперлигэм иящэнэ-рэ куп щыклорэм хэт командэ-хэм апэ ит. Тыгъуасэ Мыекъуа-пэрэ Тобольскэрэ якомандэхэр ятIонэрэу тикъалэ щызэдешIа-гъэх. «Нефтехимикыр» ятIонэрэ чыплэм щыл.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзы-
гъэкIырэр:

Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
IофхэмкIэ, Iэкиб
къэралхэм ащы-
псэурэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жугъэм иамал-
хэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъуагъэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэIоры-
шIаплэ, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчыагъэр
5063
Индексхэр
52161
52162
Зак. 79

Хэутыным
узщыкIэгъэхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэгъэхэнэу
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхьалэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр

Мэщлэ-
кIэ Саид

Редактор шъхьалэм
игуадзэр —
пшъэдэкIыжъ
зыхырэ
секретары
Хъурмэ Хъусен